

**Autonomna Pokrajina Vojvodina
SKUPŠTINA AP VOJVODINE
IZVRŠNO VEĆE AP VOJVODINE
DUNAVSKI BIRO NOVI SAD/VOJVODINA**

**II Kamp tolerancije mladih podunavskih gradova i regija
Bačka Topola/Topolya
AP Vojvodina**

**TOLERANCIJA JE ODGOVOR
TOLERANCE IS THE RESPONSE**

TOLERANTIA 008

3tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008t
tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008
3tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008t
tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008
erantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008
3tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008tolerantia008t

**Autonomna Pokrajina Vojvodina
SKUPŠTINA AP VOJVODINE
IZVRŠNO VEĆE AP VOJVODINE
DUNAVSKI BIRO NOVI SAD/VOJVODINA**

**II Kamp tolerancije mladih podunavskih gradova i regija
Bačka Topola/Topolya
AP Vojvodina**

***TOLERANCIJA JE ODGOVOR/ TOLERANCE IS THE
RESPONSE
2008.***

1. Bugarski / Bulgarian

1.1. Толерантността е отговорност

Цветомир Валериев Цветанов
Видин, България

В наши дни все повече сме свидетели на един бързо променящ се и все по-динамичен свят. Периодът, в който живеем сега, е период на засилена глобализация, на една определена масовост на културата в обществото. При цялата тази ситуация, хората се нуждаят от онази крепителна сила, онова спояващо звено, което ни обединява и свързва в неразривно цяло и поддържа определена степен на баланс между всички нас. И това е не кое да е, а толерантността.

Но какво по своята същност представлява толерантността-това толкова обширно понятие, за което бихме могли да дадем множество определения? Аз бих могъл да предложа един друг вариант за определяне на толерантността, като си послужи с конкретен пример. Нека да си представим, че живеем на брега на река и искаме да преминем по дървен мост с въжета, за да стигнем до приятелите на другия бряг. Какво ще направим? Просто преминаваме моста и вече сме от другата страна. По същия начин нашите приятели от другия бряг ще пристигнат при нас. Сега да си представим друга ситуация. Минаваме по моста, но изведнъж някой прерязва въжетата, ние падаме във водата и ако не знаем да плуваме, може и да се удавим.

Ето как метафорично бихме могли да представим толерантността. Както мостът, така и тя е крехка, чувствителна, не търпи грубост, жестокости и насилие. Също като мост, толерантността се явява обединител на хората, спомага за мултикултурния диалог и разбирателството между нас и различните от нас. Но ако толерантността изчезне, ако се разруши тази крехка спойка между хората, човешкото общество като цяло е обречено на гибел. Както при падането от моста във водата, така и нашият свят ще потъне в мрак, злини и дехуманизация. Тогава злото ще бъде навсякъде и както е казал големия български писател Николай Хайтов: "В една зверилница толерантност е равно на смърт". Ето защо е важно да разбираме различните от нас, да бъдем повече хуманисти и да сме отговорни с нашата съвест пред себе си и пред света. Защото толерантността е отговорност.

От изключително значение за нас е все повече да общуваме с хора от други страни, имащи различен начин на мислене, на поведение, на възприемане на заобикалящия ни свят-с една дума, с различна култура. Това би могло да се осъществи благодарение на интеркултурния диалог, обмяната на личен и професионален опит, което би спомогнало за нашето собствено бъдеще и развитие. Както се казва: учи се от различния. За нас, младите хора, това е жизнено необходимо, както и преодоляването на поставените още от древни времена граници-тези разделителни бариери, били те физически или духовни. Ако успеем да преодолеем тези граници, човечеството ще се въздигне до най-мечтаните висини от гледна точка на политическия, икономическия, обществения и културния

прогрес. Така ще се превърнем в пълноценни граждани в родината ,в Европа и в целия свят, ще бъдем справедливи и примерни граждани, които знаят да уважават, защитават и спазват човешките права и особено правата на другия. Не случайно мотото на Европейския съюз е: ”Единство в многообразието”. Колкото повече сме задружни и се обичаме, макар и различни един от друг, толкова повече животът ни ще става по-добър. От друга страна всеки отделен човек със своята индивидуалност и лични качества ще може да допринесе с работата си за благо на обществото.

Колко би било прекрасно да имаше един свят, където всички хора да бъдат единни, като всеки да е различен и уникален сам по себе си, да цари мир и разбирателство, любов и доброта... Тогава бихме могли да говорим за рай на земята, за един осъществен многовековен християнски идеал. На някой това може да му се стори неосъществимо, една нереализуема утопия. Но аз вярвам, че все пак някога в бъдещето тази идея ще се осъществи! И тогава на земята ще съществува вечна толерантност, която ще ни направи силни и всеки достойно ще изрече: ”Аз съм човек, аз съм гражданин на света”.

2. Engleski / English

2.1. My thoughts on the Camp of Tolerance

Kertész Mónika,
Backa Topola

Dare be free, dare think. Other key words of the Camp of Tolerance held in Backa Topola were: border, tolerance and dialogue. Since the beginning of the Camp we have been trying to emphasize the values of tolerance thus giving an opportunity to the population of Vojvodina to accept these values. Tolerance is becoming the trademark of this region.

Intercultural dialogue gives way to a free personality. The Camp of Tolerance has helped fight the prejudice of being different, fear from the unknown and alien. The idea of bringing the youth together to make new friendships was successfully completed, and the Camp was a great opportunity to strengthen the European identity, and a chance to cultivate the differences and tolerance between the young from different countries.

One of the best ways to „live“ Europe is travel to different countries, to get to know people and to learn about their culture. The sooner we start such a process the sooner we get to a healthier society.

Why Backa Topola? Why Vojvodina? As this region is multiethnic and multicultural, it undoubtedly deserves to be given attention. There are few places in Europe where there live so many different national in a culturally bound way. Backa Topola can be taken as an example of how different people should and could live together.

Danube is the main street of Europe, on which one can find four capitals in which ten languages are spoken. This is why it is important to start a „Tolerance Europe“ from here.

EU membership would undoubtedly be of high advantage on Serbia/Vojvodina, and also it could contribute to the diversity of Europe.

Economy in Serbia and the region has been blocked from the European mainstream. Its results can be seen in underdeveloped economy and in the unfavorable condition of both the people and industry. Being a EU member would mean open frontiers which would enable the country to take part in the economic processes.

As a result of being blocked from economic processes, the standard of living has greatly fallen. If our country become a member of the European Union, very soon, the standard of living would rise considerably, as people would be able to take part in important events. Moreover, people also be able to travel more, thus seeing more of European values, they would have advantages for both sides. As it can be seen, there are human and ethical values here that could be shown, and taken as an example. Exchanging experiences and getting to know each other's culture would be of both parts' benefit.

Another positive point in the EU membership of Serbia would be that of political and economical advantages, which we would reach by opening new markets, providing new jobs and lowering the conveyance duties.

Hopefully, Serbia's membership will very soon be realized, both to Serbia's and Europe's contentment.

3. Srpski / Serbian

3.1 Da li se to maže na hleb?

Dragana Nešić
Gimnazija Isidora Sekulić, Novi Sad

Tolerancija (lat. Tolerantia) 1. popustljivost, trpeljivost (prema tuđim shvatanjima, mada se čovek s njima ne slaže, naročito u pitanjima vere); 2. fins. Zakonom dopušten višak ili manjak u težini zlatnog ili srebrnog novca.

Čemu ovako suvoparan uvod? Pa... Kada na TV-u, u novinama, u političkoj kampanji, ili na času istorije usred priče o Majskom prevratu, OPET slušate o toleranciji, zapitate se, da li ljudi uopšte znaju šta ona predstavlja kada TOLIKO potenciraju tu temu? E, onda nastupa tipična tinejdžerska faza... U cilju potrebe da se malo »pravite pametni« ili olakšate ljudima i eventualno pomognete da obogate svoj rečnik jednim novim izrazom, koji tolu pažnju javnosti zaokuplja već neko vreme, činite očajnički potez i otvarate VUJAKLIJU! I tamo dobijete ovaj suvoparni uvod, koji nam je za početak izgleda i više noge potreban...

Mada... Možda nije problem u ljudskom neznanju?

Da li je tolerancija osobina koju ili naslediš ili ona prosto preskoči tvoje koleno? To bi dosta toga objasnilo... Čak bi, možda dalo odgovor na svako drugo od svakodnevnih 86400 pitanja! Jer previše je različitosti na ovom svetu.. Baš kao i snežne pahuljice, kojih ima mnoštvo, mi smo svi od Božije ruke drugačije šare dobili... Delimo se po rasi, po veri, nacionalnosti, po meridijanima, po političkim uverenjima, po tumačenju Biblije, po boji kose, po godinama, po finansijskoj situaciji, po uspehu, po načinu oblačenja, po vrsti muzike koju slušamo, po bojama koje volimo, po fizičkom izgledu, po tome kakva jaja volimo, po tome da li više volimo belance ili žumance, po afinitetu prema ženama ili muškarcima, po tome da li volimo prirodne ili društvene

nauke, po vrsti kafe koju pijemo, po tome da li više volimo more ili planinu, po patriotizmu ili odsustvu istog, po frizuri i stavu prema praćenju modnih trendova...I zato težimo da se tako različito i grupišemo makar i u tu ruku budumo jedinstveni.. Ali da li se na taj način još više delimo? Da li smo netolerantni prema onim drugima? Ili pak to nema veze s tim u kom ste timu, ako niste rođeni sa tolerancijom ili osećajem za situ, vi ćete u trenucima izgubljenosti, usamljenosti ili netolerancije ubiti Avelja, zazidati prozor svoje sestre, otrovati komšijinu mačku ili šapnuti najboljem drugu pogrešan odgovor na kontrolnom... Da li je motiv uvek ljubomora? Da li možemo staviti znak jednakosti između ljubomore i netolerancije? Pa u oba slučaju nam nešto smeta? A uglavnom nam je balvan u oku upravo prisustvo tuđeg trna..

Da li je tolerancija trend? Ako jeste, moramo pričekati da ga Madona, zvezde Granda, Kristiano Ronaldo ili protivnici Buša pokrenu, jer će dalje sve ići kao po loju.. Uostalom svi smo svesni koliko moć imaju mediji.. Primera radi, od deset mladih ljudi, možda svakom trećem pri pomenu tolerancije kroz glavu će proći misao »da komšiji crkne krava...«. Eto ideje za sledeći konkurs – pismo molbe za pokretanje trenda tolerancije! Ali ne, bolje da pričekamo, brojni PR menadžeri će odlučiti kada je pravi trenutak za lansiranje tako nečeg....

Da li se to(lerancija) maže na hleb? Ako je tako, u koju bolje snabdevenu prodavnicu treba da udjem, pozovem se na neku svoju vezu i dobijem kanticu tolerancije? Evo, skupljaću novac za dve kantice i ješću je ujutro i uveče! Eh, kad bi bilo tako, sve bi bilo mnogo lakše, ljudi bi je na ulicama jeli zajedno! Ali, ljudi bi i tada našli načina da »onim drugima« uskrate pravo na njihovo parče..Čemu sve to? Gde vam je tolerancija za te »druge«?! ne mislite valjda da će u ovom okrutnom svetu neko vama udeliti griz iste, ako je vi tom nekom ne udelite prvi? Opet manjak tolerancije!

Da li se to uči u školi? Jer sistem obrazovanja nije isti u svim zemljama, a ni u Srbiji nisam primetila da mi gimnazijalci imamo taj predmet, kao ni učenici stručnih škola.. Čak i da taj predmet postoji, mi bismo i dalje bežali sa tih časova, jer bi nas profesori redovno prozivali da odgovaramo, davali kontrolne, »testiće«, radili bismo teoriju, tu ne bi bilo primera i primene u pravim životnim situacijama i... Ja bih opet pisala esej na ovu temu...

I šta reći na kraju sem da se zapravo vraćamo na početak? Definicija iz uvoda je nedorečena, ali se već godinama koristi.. Možda je problem ipak u neznanju i možda je zapravo VUJAKLIJA napravio svu tu zbrku. Jer, svi bismo bili jednaki kada bi postojala samo jedna definicija tolerancije i kada bismo svi mi imali taj zakonom dopušteni višak ili manjak u težini zlatnog ili srebrnog novca.

3.2 Ljudi i početak

Tubić Draginja
Srednja muzička škola
Pančevo

Energija, ljubav, svetlost, začće, početak...

Početak. Divno zvuči. Iskreno i prazno. U svima znama budi nadu i želju za novim životom, a onda se okrenemo ka ogledalu i zbunimo se pojavom. A šta ako..?

Budim se ujutru, a budim se i noću. Slušam svoj odjek, jer moje misli me grade, a one se ruše u sudaru tuđjih. Trudim se da delove sačuvam pod nevinom svetlošću, da druge ne oštetim, ali graničim se sa milionima drugačijih mišljenja.

Svi mi stojimo na jednom tlu. Čvrstom. Toliko jakom da može da izdrži naše potrebe za dokazivanjem.

Dokazivanjem čega?! Da smo primitivna zajednica? Bravo. Dokazali smo.

Da ne umemo da volimo? Evo, ja tapšem.

Težnja za opstankom je nestala. Stvorio se lov. Ubijamo za materijalno bogatstvo. Lovimo i nemilosrdno iskorišćavamo nesavršenstvo uma. A u stvari u zabludi smo da smo samo mi u pravu. Ja. Ti. Probudi se! Svi smo mi deca nas samih. Mi smo naši roditelji, vaspitanje. A ne umemo ni Zemlju da očuvamo, a drugu nemamo.

Našom pohlepom stvorili smo rat. Rat razlika. Naučeni smo da se borimo za naše mišljenje. Da ga drugima predstavimo i upoznamo. A iz toga, rodila se ljubomora. Rodila se glad. Bolest se uvukla u naše misli i ne da nam da prihvatimo i drugačiji ugao posmatranja.

Veličina čoveka se ne meri time što on kaže nešto uticajno što će drugi da poštuju, već veličinom koliko može da prihvati drugog. A niko ne oseća potrebu da deli druge sa sobom, već da deli sebe. Zapamti, nisi sam.

Zemlja pati od tragova tenkova. Snovi su nam postali izopačeni. Deca, odrasli - odrasli marionete sistema. I to sve zbog drugačijeg oblika mišljenja. Svi mi sedimo na posebnim stolicama. Grupišemo se. Mrzimo one koji sede n foteljama, umesto da svi sedimo na širokoj klupi.

Život je divan baš zbog toga što mi i jesmo različiti. Različite smo boje. Različiti su nam snovi. Različito se smejemo, volimo, maštamo. Gradimo šareni svet. i umesto da zbog toga stvaramo konflikte, treba da se radujemo i uživamo jedni u drugima. Jer zamislite da na svetu postoji samo jedna vrsta cveta. Bilo bi dosadno. A ovako imamo puno polje različitih cvetova i svakome jedan pripada. Živimo zajedno u slozi. Pomažimo jedni drugima u ostvarenju ne samo naših snova, već i tuđjih. Razlike će se same stopiti i stvoriti to polje cveća u kojemu zajedno zračimo lepotom i životom.

Volimo jedne druge, jer svet je široko mesto i treba ga širiti, a ne skupljati u jednu misao.

3.3 Njihova zemlja je pala u zaborav

Sonja Skedžić
Srednja medicinska škola
Subotica

Spaljeni ostaci koliba, šerpi, dečijih igračkaka, alata i krpa s neopisivom tugom su podebljavali konture mizernih života sada potopljenih u crno mastilo bednih sećanja...

Sunce se uporno poigravalo sa mimikom tih musavih, crnih obrašćica: Hej, Romska deco, vi mali nestašni ljudi koji još uvek ne znate za tihe jecaje vaših majki i očeva, silne muke što im krađu nomadske misli, i strahove što im svaki put zaposednu srce kad prokljuca krv za sve jade, za svu bedu, ratove, glad i žeđ, podignite te vaše ručice ka nebu, ne dozvolite da vam ovaj nemilosrdan i surov svet oduzme vašu čednost i oblik, fleksiju i ekstenziju osmeha, vaše pesme i uzdahe u hladnim noćima...

Zar su ljudi zaboravili ono što ih je od iskona ujedinjavalo?! Homo sapiens species ako se ne varam!

Miloške odmahni rukom, nasmej se mami i tati, zatim čvrsto stegni taj izgripan komad drveta, autić bez ijednog točkica. Videćes zlato kako ćes ubrzo izmamiti dva osmeha na već izborana lica. U svaku njihovu boru smestiće se ljubav, ta čarobna reč što nežno miluje dušu.

Plače mali Miloške. Uzima ga majka ka grudima i blago tapka po leđima: "Smiri se čedo, biće sve u redu. Tata nas vodi u Rumuniju... Zamisli samo sve te divne ljude što koračaju bez stida, ponosno dižu glave, grle i miluju svoju decu. Njihova bezbrižna lica ne poznaju gnev pomešan sa oporim ukusom suza. Srećo, to je naša budućnost!"

Miloške i njegova porodica dolaze u Anin kao imigranti. Prolaze godine...

"Miloške dođi 'vamo da se igramo!'"

"Samo ako ti brojiš!"

"U redu, al' ti sledeći put! Jedan,dva,tri,četiri... Pedeset! Krećem! Ko se nije skrio magarac je bio!"

Iz dubine dudove šume čulo se vrištanje dece. Njihovi užareni pogledi spaljivali su žuto - zeleno lišće drveća i duge grane što im ponekad zagolicaju vidik. Njihovi roditelji bi s vremena na vreme izašli na verandu i ćuteći posmatrali svoju decu kako se bezbrižno igraju. Svi ti glasni krici, trčanje s kraja na kraj ne znajući gde da se sakriju, redovno bi im projektovali film u glavi. Požar, miris baruta u vazduhu, znojjava lica i jecaji, drhtaji malaksalih tela, tad običnih ljuštura što trpe svu tu bol, izazvali bi burne reakcije u njima...

Leva ruka bi mu se otkotrljala niz dugu cev, dok bi desna napeto stiskala obarač: bum! Nema te više, pobedio sam deo straha! U tom trenutku, seoski knez, Amir, se veoma polako došunjao iza njegovih ledja: "Tako je najlakše, no, i ja i ti dobro znamo da to nije rešenje. Nahranio si svoju dušu osvetom. Zar se tvoje telo oseća bolje? Ne, nikako... Zli duhovi su učinili svoje. Sine moj, zar ne čuješ svete zvuke violine što predu zlatne niti nota i prate ono tužno će što se brzo širi među žicama violončela? Ne očajavaj, poznajem ja Miloške, biće on dobro. Jak je on dečko. Pogledaj ga samo kako svojim telom grabi napred, žuri mu se, ne želi da stane jer zna da će ga nevolja uhvatiti."

Čovek je jedva disao, gnev mu je pomutio razum. Na sreću, shvatio je ono što je knez pokušavao da mu kaže. Eh, da su nervni impulsi bili samo malo sporiji...

“Tu si, video sam te!” - čuo se piskav glasić iz nekog žbuna.

Igra je završena. Miloške i ostala deca veselo su tapšala rukama: Gelem, gelem, lungone dromensa, maladilem bahktale Romensa, a Romale katar tumen aven, e tsarensa bahktale dromensa?

Treptava logorska vatra polako je tinjala. U njenom plamenu rasle su mračne slike starog romskog naselja zajedno sa plastičnim figurama oskudno odevenih ljudi, koji su svojim bolnim kricima dozivali urok.

Čovek na verandi, još uvek ošamućen od tuge, nesvesno je odmahivao rukom ispred glave, misleći da će tako nestati sav taj znoj i prašina nesretnih godina koje su uporno gorele u njegovim očima. On nikad nije imao priliku da se čvrsto drži svojih uverenja, da uživa u harmoniji različitosti, još jednoj himni ljudskoga roda. Nikad nije imao slobodu, uvek su ga ljudi gazili i samo ostavljali tragove koje je posle on morao da čisti. No, sada zna da Miloške ima priliku da bude ono sto jeste i da ne dozvoli masonima ovoga sveta da mu pišu poglavlja sudbine. Zar čovek treba da dopusti da bude žrtveno jagnje?!

Pala mu je stena sa srca koju je vukao sa bedom svojih jecaja...

Miloške je smelo pozdravljao mrak i zvezde što su poput svetionika pokazivale put mornarima. Oštre crte njegovih ruku pravile su ram slikama prošlosti. Tamnoputi putnici iz Indije žurno su trčkarali blatnjavim linijama njegovog života. Da, to su one iste ručice uprljane od blata ružnih snova i sećanja što su suncu pevale pesme i svojom nesretnom igrom i grebanjem hranile paljevine bola.

Metalni eho smejanja parao je vez sačinjen od crnih misli... Strah je poražen.

3.4 Širom zatvorenih očiju

Milena Vrač,
Gimnazija Svetozar Marković, Subotica

Tolerancija (lat.) - popustljivost, trpeljivost (prema tuđim mišljenjima);

Tolerisati (lat.) - trpeti, podnositi, priznavati i uvažavati prava, mišljenje i običaje drugih ljudi i zajednica;

Tolerantan (lat.) - trpeljiv, popustljiv, koji se prema drugima odnosi pomirljivo, bez krutosti i isključivosti; pomirljiv, snošljiv.

Imala sam jednog druga. Jednog istinskog prijatelja, u ovom moru ljudi, što se nemirno talasaju kroz moj život. Dobrota koja je zračila kroz sam pogled iz najskrivenijih kutaka njegove mirne duše, pružala je mir i spokoj onima koji su pružili ruku ovom krotkom biću. Takhvih ljudi je bilo premalo. Kad razmislim, nije ih ni bilo, bar ne onih pravih, iskrenih, spremnih da otvore svoje umove ka nečemu, što je isprva bivalo preteško za razumeti. Preteško, ali samo površinski. Svojim rođenjem, on je dobio najviši dar ovih čudesnih nebesa što tiho plove nad nama. Dar koji se sreće retko, samo onda kad se zađe duboko u tajanstvene puteve nestalnih dina daleke pustinje. Dar koji ćete pronaći kod starih pustinjaka, što su izgubili beleške o vremenu i žive izvan ovih teških zidina predrasuda što nas drže vekovima u okovima. Moj drug je dobio dar slobode duše i prostosti duha. Rodjen je u jednom romskom taboru, jedne kišne noći, pune tuge i

jauka. Jedan život zamenio je drugi, njegova majka za njega položila je najsvetije, svoje srce. Sin koji oca nikada nije imao, nikada ga nije poznavao, rođen je beo. Postao je glavna meta istresanja gneva sakupljenog u ljudima čiji život nimalo nije bio lagodan. Osuda njegovih roditelja prenela se na njega. Njegova krv, krv jednog naslednika, nije bila čista. U očima tih ljudi umrljana je grehom, mešanjem vera, dve različite boje kože. Za njega prava nisu postojala, nije poznavao ljude koji su bili pomirljivi, nije poznavao svet bez krutosti. Za njega mesta nije bilo, ni na jednoj ni na drugoj strani. Zarobljen u taboru rođaka svoje majke, nije pronalazio izlaz u onaj drugi svet iza njega. Trpeo je batine, ponižavanja, ismevanja. Radio je teško i naporno, bio poslušan i strpljivo čekao dan kada će se osloboditi lanaca kojima je bio vezan za to mesto. Vremenom je stasao, i oko svoje dvanaeste godine, u jednom od redovnih obilazaka šuma, sa drugima iz tabora, u potrazi za drvijem za ogrev, odaljivši se od grupe, potrčao je snažno, zapinjući i padajući, ali nikako se ne predajući strahu. Osećao je spas, video ga je tako blizu, i nastavio je da trči, samo da trči, nije važno gde, samo što dalje, dalje od tog tamnog kruga daleko iza njega. Izbivši na asfalt počeo je da korača, poslednjim atomima svoje snage, dokle god je mogao. Ležeći na sred puta pronašli su ga neki ljudi, ne seća se niti njih niti hladnog betona na kojem je dugo ležao. Probudio se u sirotištu. Kada su ga zapitali za ime, nije imao šta da im kaže, zvali su ga kako su hteli, uglavnom pogrđnim imenima ismevajući njega i njegovu majku. Sve što je rekao bilo je: „ Ja sam Rom!“. Usledio je grohotan smeh, uz izbečene poglede ogorčenih radnika tog doma. Od tada su ga zvali Rom. Rom je odmah shvatio da je iz jednog kaveza stigao u novi. Bio je jedan od retkih mladića sposobnih za bilo kakav fizički rad. Poslovi, gori i teži od onih od kojih je pobegao dočekali su ga u ovom prljavom mestu punom zaraza, prljavštine, ali one koja se urezuje duboko u duše onih koji svoj život podrede krivom putu. Izgubio se u potpunosti u tom svetu lažnog dobročinstva, licemernih ljudi koji su u svemu tražili korist samo za sebe. Jedan dan u godini bio je odredjen za vašar. Ne bilo kakav, bio je to vašar mesa. Jedan dan u godini kada su ta deca dobijala pristojan obrok, i bila oblačena u čistu odeću. Dan kada su oni kojima sudbina nije podarila krv njihove krvi, dolazili ovde da tuđu krv usvoje za svoju. Rom je u tom danu ugledao mogućnost za beg iz tog čemernog zatvora. Pobegao je. Ovaj put nije morao da trči, nije spavao na asfaltu. Rom je usvojen. Bili su to zaista divni ljudi, srednjih godina, u nemogućstvu da ostvare svoje potomstvo, okrenuli su se ovom izlazu. Rom je napokon dobio pravi dom. Svoj krevet i svoju sobu, čistu i mirisnu odeću. Dobio je ono za čim je najviše žudeo, milu ruku i topli pogled. Toplu i blagu reč punu razumevanja, strpljenja za njegove greške. Dobio je topli dom. Visprenost i briljantnost njegovog uma ubrzo je postala vidljiva njegovoj novoj porodici. Shvativši mogućnosti koje mu do sada nisu bile pružene, odlučili su da unajme privatnog profesora, čoveka koji bi ga mogao dovesti do te tačke da zaista krene u pravu i redovnu školu. Rom je otkrio nesto čega ni sam nije bio svestan da može. Otkrio je svoju sposobnost da shvati jezik, zađe u tajanstvene dubine atoma, ćelija, napitaka, pronikne u brojeve i formule. Vreme je nečujno teklo, a on je napredovao sve više, gutajući znanje kao što čovek guta hranu posle dana i dana gladovanja. Stigao je do tačke kada je profesor, još uvek u čudu, ne shvatajući ovo čudo što se pred njegovim očima odigravalo svo ovo vreme, odlučio da je vreme da Rom pohađa redovne časove kao sva druga omladina tog vremena. Bila su to nova vrata koja su se otvarala pred očima mog druga. A on se toliko plašio da prekorači taj prag. Ušuškan u toplinu svog doma, u iluziju da je to sve za njega, nije hteo da opet ulazi u dvoboj sa sudbom. Bio je gurnut u njega. Njegova porodica ga je tamo poslala.

Postao je đak, pohađao je časove, imao svoju torbu i pribor. Bio je miljenik među profesorima, njegova naočita bistrina uma nije mogla ostajati ne primećena. Imao je sve, sve, sem prijatelja. Zavist, ljubomora, uskogrudost, odvratnost pri samom pogledu na njega radala se u srcima ljudi koji su ga okruživali, u dušama njegovih vršnjaka. S jedne strane toliko voljen, a sa druge toliko omražen. Bačen je i prvi kamen. Počele su spletke, ogovaranja, ismevanje. Gurkanje na hodnicima, podmetanje i lažno optuživanje. Došao je jednog dana isprebijan, malaksao, sav u krvi, pao je na krevet, zatvoren u sigurnu utopiju svog doma. Upoznala sam ga onog dana kada se vratio u školu, još uvek neizlečen u potpunosti, plav od masnica. Bila sam nova, još uvek ne smeštena ni u jednu od postojećih grupa, klasnih, rasnih i svih ostalih koje su tada vladale. Bila sam mu jedina drugarica. Zbog svog radoznalog duha ubrzo sam stekla jos nekoliko dobrih prijatelja, ali nikog kao on. I svi su se čudili, i grdili me što se družim sa njim. A meni su naši razgovori bili dragoceniji od sveg blaga što ga ovaj svet nudi. Njegov duh je nudio tako puno, naučio me pravim vrednostima, da ne gledam na život, na ljude, širom zatvorenih očiju. Otvorio mi je dušu. Zahvaljujući njemu, ja sam otvorila svoje oči, i sad mogu da gledam na ovaj svet bez osuđivanja, zavisti, koračam njime spokojnog duha. Mržnja koja je od prvog dana postojala prema njemu, vremenom je dosegla svoj vrhunac, bilo je vreme da eksplodira. Sećam se tog dana. Isti oni momci koji su ga onda isprebijali, nudili su mu lulu mira. Sve je trebalo biti zaboravljeno, zaključano u prošlosti tih otužnih dana. Ti momci su se redovno okupljali na krovu školske zgrade, i Rom je tamo bio pozvan. Ja sam jedina znala, rekla sam mu da ne ide, ali rekao mi je da je vreme da se mržnja okonča. Nije bilo mira, zaborava, ostavljanja prošlosti tamo gde je joj je mesto, nikakve dobrote nije bilo u tom pozivu, u tim gorkim osmesima koji su ga dočekali na krovu. Bila je to zavera, samo još jedna gadost, smišljena u glavama tih pakosnika zaslepljenih ljubomorom, odbojnošću prema njegovom poreklu, imenu, istoriji života. Zavist prema tome što je on bio bolji od svih njih zajedno, što je imao dušu, i želeo da živi prosto. Nije to bilo u planu, hteli su samo da ga uplaše, da ga oteraju u kutak iz kog se nikad neće izmilet. Da ga još jednom posrame, ismeju, još koju masnicu u amanet da ostave. Nesto je krenulo krivo. Sećam se samo krvi koja je ostala na betonu. Kao što sam rekla, imala sam jednog druga!

„...I da ne bude među vama svađe, zavisti, nabrušenosti, suparništva, klevete, ocrnjavanja, objesti i nereda!”, Biblija 2 Kor 12.20b.

3.5 Tolerancija - sinonim za ljubav

Nikola Stijović
Hemijsko-prehrambena škola
Čoka

U bučnoj konfuziji života, gde nas sve tera da pronađemo putanju koja će nas voditi onom nečemu što zovemo život, svako od nas mora da pronađe sopstveni put. Put kojim treba bezbedno koračati, uprkos svim neverama što ga prate, a istovremeno i graditi i rušiti. Put na kojem su svi pozvani, i gde svi sopstvenim izborom grabe bezbroj mogućnosti – mogućnosti poput skrivenih ptica što vrebaju i čekaju da budu uhvaćene.

Kojim putem poći?

Onim koji idu hrabri i odvažni, oni koji se ne plaše tražiti istinu, znajući od početka da postoji samo jedna istina, a bezbroj različitih načina na koji tu istinu svako od nas gleda i vidi. I, da li zbog toga svako od nas ponaosob biva pozvan na onaj put koji može da pređe? Ili je sve unapred određeno u nama samima, o nama, o drugima u nama bez kojih ne bi bili to što jesmo.

Gradeći sopstveni svet, zapravo gradimo mostove koji nas vode ili odvede od ljudi koje volimo; ili ne volimo koji su nam važni ili nevažni; ali, ipak – bez kojih sopstveno bitisanje ne bi imalo smisla, i koji su važni graditelji svega onoga što treba izgraditi na putu do cilja.

Ono za čim se ne traga, ne može ni biti nađeno. Jer, dok god ciljeve kreiramo tako da su dovoljno visoki da nam budu podsticaj, a opet dovoljno niski da su nam dostižni, put prema njima biće ispunjen spoznajom da sami stvaramo ono što nam je namera.

A namera, pokatkad liči na utopiju. Ali, zašto ne probati taj izazov – stvarati svet u kome caruje ljubav – ljubav, čarobni sarkofag univerzalnosti pred čijom moći sve postaje moguće. Mesto gde razumevanje, samilost, opraštanje, saosećanje su tek delovi sveta koji treba da stvaramo. Jer: "...čovjek ne može otkriti novo more, ukoliko nema hrabrosti da izgubi iz vida obalu...". Ukoliko ne ume biti pošten prema sebi, ali – jednako tako i prema drugima. Veran sebi u saglasju sa svim onim u šta veruje i čemu stremi. Dok ne pretraži sve dobro skrivene kutke duše, dok ne pogleda sebe tuđim očima, a pogotovu očima onih koji ga ne vole; dok ne postane nepopustljiv tužilac, ali i pravedni sudija.

I, to je početak dostizanja cilja.

Razumeti sebe, ali i druge ljude sve dotle dok razumevanje ne postane neraskidivi deo sopstvenosti.

Menjati sebe!! Ne druge!! Ne svet!!

Uporno se pitati, razumeti nerazumljivo. Optužbe zameniti prekorima. Prekore samilošću, a samilost ljubavlju. Prerasti sopstvene telesne okvire.

Projektovati sebe negde IZVAN... Odande se pozabaviti sobom, kao bićem, koje ipak od svih najbolje poznajemo. Gde se sa odsustvom svih rezervi, gledajući u svoje realne oči onim imaginarnim, možemo pitati: Šta je, zapravo, u nama svima stvarno, a šta izmišljeno? Koliko istina, a koliko iluzija čini naš svet? Jer, i to je umeće gledanja. Retko vidimo sebe kakvi smo zaista. Kao, uostalom i druge. Ali, želeti istinski, želeti razumeti ono najnerazumljivije. Ostati veran svom putu – kad svi sumnjaju.

Pružiti ruku ljubavi – i prijateljima i neprijateljima. Dati sve – ali ipak ostati svoj... biti čovek pun samilosti i dobrote. Da li postoji lepša definicija tolerancije?

3.6 Momak i Mesec

Zvezdana Knezević
Srednja Medicinska škola, Subotica

Tiha je i sveža noć, diše mirno i spokojno, svako drvo peva snenu vetrovu pesmu, koja se širi celom vasionom, a maleni potok žubori i slavi život.

Na usnuloj travi leži mladić i suznih, zamagljenih očiju gleda u blede mesečeve skute. Sam je i diše teško, muče ga pitanja nova i nepoznata na koja ne može da nadje odgovore.

" Jeli meseče", progovara tiho, "možeš li mi pomoći da nadjem izlaz iz mraka u kome se nalazim? Zbunjen sam i umoran, kao starac na kraju staze koji ne zna kako će dalje, tišti me dosad ne znana sila. Eh, znam da bi mi ti odgovorio da možeš, ali ti si samo bleđa usamljena planeta."

„ Ne sudi prema onome što vidiš, izgled je samo slab odraz nas samih i nije dovoljan da pokaže svetlost našega bića, a oči često prevare stvarnost. “Čuo se tihi ali jak glas, negde iz daleka. Mladić se trgnuo i opet se zatvorio u svoju ljušturu „Ko si ti i zašto me prisluškuješ? Izađi ako smeš i suprotstavi mi se!“

„ Ja sam mesec, bleđa usamljena planeta iznad tebe“

„Ne rugaj mi se, ne verujem ti!“ „ A u šta ti veruješ mladiću?“ „Da je izgled bitan, da slabiji postaje plen, razlike su bitne, osvajaj i ne pitaj za milost. Tako je danas i tako će biti uvek! Krv!“ Govorio je, ali bez žara koji je imao nekada, jer su mu sada reči bivale besmislene, samo zbog divnih zelenih očiju koje je jednom u sumrak osetio na svojoj koži, ali se trudio da ostane pribran.

„Osuđuješ sve drugačije i nepoznato, drago dete izgubljeno u životu, živiš u okovima a toga nisi ni svestan, u rukama si predaka, ljudi koji su ratovali i širili mržnju. Gledam vas ljude vekovima, dok pružam mir sna sa ovoga tamnog neba. I dok vam svest raste, duša ostaje mala, zatvorena u oklopu tela i ne može da poleti. Gradite zidove mržnje i hladnoće, srljate u rat i donosite propast ne tražeći drugi način i razumnija rešenja. Vidim nevine duše, one plaču. Zbog hladnih ruku koje ne biraju sredsva da šire užas i uništenje. Plašite se i prezirete nepoznato i tuđe, osuđujete druge ne misleći kakvi ste vi sami. Zar nismo svi mi krvnici u svojoj sebičnosti.

Vodite se mišlju da znate više i da ste naučili nešto, osvajate vreme i prostor, istražujete daljine, a vaša duša ostaje skrivena u tami. Ljubav je ono što vas pokreće a većina nije toga svesna. Gledam vas, čini mi se večno, tako ste mali, nejaki i krhki, a opet opstajete. I razmišljam kako je zajedništvo, komunikacija i razumevanje to što vam pomaže da krčite sebi put u neizvesnu budućnost. Širite se, odgajate nove naraštaje u naručju štiteći ih svojim životima. i svi ste isti odavde, kristalne kapi života što se cackle i nekada gase, ali uvek sijaju zajedno. Ipak, dosta divljeg je ostalo u vama, pritajilo se i sada izbija u novoj formi zla. Ne želite da razumete druge, vodite ratove, zavere, povređujete. Iz nekog čudnog, ne znanog razloga, želite da budete zveri, jači i moćniji, a ne shvatate da čudovišta teže da postanu ljudi. Otvorite srca, mislim da je to jedini način da opstanete i ne zazirete jedni od drugih.

Vi vidite sitne razlike, meni beznačajne, delite se prema rasi, položaju, nacionalnosti, a ja čujem i osećam srca, milione njih koja kucaju zajedno, duše koje se

smeju, plaču, ruke koje uče, grade, oči koje većito traže odgovore ZAJEDNO. Tolerancija i razumevanje treba da budu ideal. Tolerancija je čak gruba reč za ono što ona ustvari predstavlja. Ona je težnja ka lepšem, nežnijem i boljem.

Iz prošlosti treba da učite, a ne da je nastavljate. Šta bi bilo da ruža nikada nije procvetala i dostigla svoju potpunost, već da se vratila korenima. Treba da dostignete vaše zadovoljstvo, sreću uz poštovanje i ljubav drugih. Ljudi se razlikuju od nečoveka do čoveka, od zlotvora do dobročinitelja ali nikako prema običajima, kulturama, boji kože.

To sve treba da vas spaja.

Ujedinjeni, možemo biti jedna velika kultura života.

Kada povredite, trebate se pokajati. Lepa reč ruši zidove, nežan dodir daje krila, otvorite svoja srca!“

Mesečev glas je odzvanjao i treperio tiho u noći, dok je mladić klečao, skrhan, budeći se iz dugog sna mržnje i neznanja. Shvatao je svoje greške i prvi put u životu nije krivio druge već je prihvatio svoje breme.

„Osećam“ rekao je kroz suze, „kako moja duša izlazi iz okvira koji mu je život nametnuo i moja misao vidi da može da pređe granice da leti dalje. Upoznao sam divnu devojkicu, svežu kao jutarnja rosa, laku kao leptir, nežnu i mirisnu kao poljsko cveće. Dala mi je nadu da letim. Prvi put u životu nisam video razlike među nama. Bila je drugačije obučena, govorila je drugim jezikom, tako nova. I tada sam pomislio da su to lepe i zanimljive stvari, a ne loše, i da bih želeo da je upoznam, njenu kulturu i njen način života, da je mogu voleti bez obzira šta drugi kažu. U meni nije bilo straha i mržnje prema nepoznatom, već samo želja da je spoznam. I kada bi svi mislili tako, bili bi srećniji. Mislio sam, ali nisam smeo da kažem, jer šta je jedna vlas trave, protiv milijardu njih. Od tada me muči ceo moj život, barijere i granice. I sada plaćem zbog svih onih koji su kasno shvatili, jer svako se bar jednom u životu zapita ZAŠTO.

„Dečaće, tiho dečaće, samo plači, suza je pokajanje i olakšanje od teške boli. Budi hrabar i daji ljubav jer ona prevazilazi sve granice. Nađi skrivene ideale i bez nelagodnosti pusti ih da žive. Jer život treba da bude naš deo izgubljenog raja, zajedništvo svih nas prognanih i drugačijih. Osmeh je na celoj planeti jedan, nežan pogled ruši kule tame, živi u slobodi, jer će ti je jedino ljubav pružiti. Živi u slobodi!

3.7 Tolerancija

Jelena Goranović, II-4
Gimnazija „Isidora Sekulić“, Novi Sad

Nekad u životu nemaš prava da biraš, nekada neke stvari moraju da se dese, ali nekada sve zavisi od tebe. Tvoja jedina greška može da promeni mnoge stvari i to samo zbog sekunda nepažnje – jedan sekund je dovoljan da pokvari sve.

Svi smo mi isti, a, u stvari različiti. Svi grešimo, praštamo, volimo, svi imamo osećanja, samo ih nekih skrivaju duboko u sebi, a neki se ne stide emocija i to otvoreno ispoljavaju. Život je igra bez granica, svako prelazi nivo u kojima je dobar, a kod nekih malo težih zastane, razmisli, pokuša, ne uspe, ali ni ne odustane. Pa ako je sve tako, ako smo svi, na neki nači, isti, čemu onda osudjivanje, rasprave, zavist, konkurencija, gde je

tu tolerancija? Svako gleda samo sebe, svoje interese i koristi. Retku su oni koji, zaista, drugima žele isto što i sebi. Zaista redak dar!

Vreme je sve naprednije, nauka se menja, u igri su neke nove, modernije tehnologije, koje razdvajaju ljude. Druženje se svelo na telefoniranje i poruke, dečka upoznaješ preko interneta, a roditeljima tražiš novac da platiš sve te račune. To sve, naravno ima i dobre strane, ali kao da svet postaje sve otudjeniji, usamljeniji, proračunat. Možda je upravo to odgovor na mnoga pitanja vezana za odnose medju ljudima. Zbog čega ako neko napravi grešku, pogrešno proceni neke stvari ili kaže ono što, u stvari, ne misli, ne zaslužuje drugu šansu? Po čemu je on lošiji od onog ko ga osudjuje i ko mu prebacuje za njegove postupke? A, sa druge strane, zašto bi se praštalo ljudima koji čine ozbiljne zločine i koji ugrožavaju živote drugih ljudi? Zbog čega smo dužni da njima pružimo drugu šansu, jasno je da nikad nije kasno da se pokaješ, izviniš i tražiš oprostaj, ali neki postupci nemaju opravdanje!? Teško je dati odgovore na ova pitanja. Teško je suditi o tuđem životu i za sve to, kao odgovor, mogu se dati pretpostavke. Modernim svetom vladaju neverstvo i konkurencija. Medjusobno se takmiče ko će biti bolji, brži, pametniji i tu nema ni saradnje, ni kolektiva, ni poštovanja, a još manje ljubavi. Bez ljubavi i razumevanja teško je ići kroz život i još teže razumeti ga. Da svi verujemo, volimo, imamo i tražimo iste stvari, da jednako gledamo na život, onda ne bismo ni imali o čemu da pričamo i o čemu da diskutujemo. Važno je imati svoje mišljenje i braniti ga, ali ne i odbacivati tuđa mišljenja i ideje, već naučiti slušati i razumeti, pa onda, eventualno, formirati svoj stav. Ako voliš svoju crkvu i svoju veru, onda dozvoli da i drugi voli svoju. Neka svako voli ono što ima i neka poštuje sličnosti i razlike medju ljudima. Greške su deo svakodnevnog života, niko nije bezgrešan i svako zaslužuje oprostaj i novu priliku. Medjutim svemu tome prethodi reč – IZVINI. To je reč koja ima veliku težinu, koju je teško izgovoriti i koja te, pri samom izgovoru, tera da priznaš grešku, da se pokaješ i da se staviš u poziciju bespomoćnog čoveka kojem drugi treba da presudi. Kako bi to jednostavno otpevao Petar Grašo: »Moglo bi bit da je lakše umrit nego ljudima reć – oprostii...«

Ne sudi da ti ne bi bilo sudjeno, već nauči da razumeš, praštaš i voliš...

3.8 Da ne zakasnimo...

Dragana Stefanović
Gimnazija "Svetozar Marković" IV/d
Subotica

Trrrrrrr!!!... "Aaaah!"... Samo je ruku izvukla iz jorgana, ugasila alarm i nastavila da spava. Nije uspela da zaspri, čula je majčin glas: "Vikiceeee!! Vikice, zlato mamino, vreme je da otvoriš svoje lepe okice, petnaest do sedam je, zakasnićeš u školu", nežno je poljubila svoju ćerku na šta je ona reagovala: "Fuuuuj! Bljak! Beži od mene! Ti stvarno znaš da me nateráš da ustanem iz kreveta! Odvratno! Koliko puta sam ti rekla da prekineš sa tim ljugavim pokazivanjem ljubavi?!", rukama je trljala obraz koji joj je majka poljubila s velikom nežnošću. Vikicinu majku je zbolelo srce, ali već je navikla na ćerkino ponašanje... Nije joj prvi put, nažalost nije ni stoprvi. Zato se blago nasmešila, pospremila Vikicinu sobu i na izlazu dodala: "Ajde, Vikice, srećo, ustani." "Aaaah, koji si davež, smaraaaaš jaaaako!!" Sva mrzovoljna ustala je i zapela za jorgan i pala na parket

pa je, naravno, opsovala sve čega se setila. Sad još više iznervirana, otišla je u kupatilo, istuširala se i počela sa svakojutarnjim višeminutnim, mnooogo višeminutnim šminkanjem. Kad je konačno završila sa puderom, maskarom, olovkom za oči, alajnerom, senkom, rumenilom i sjajem za usta, prešla je na feniranje i peglanje kose. Čula je majku kako je upozorava da požuri: "Vikice, imaš još pola sata, potruđi se da budeš gotova do tada!!" .. Uspaničeno je viknula: "Šta?! Pola sata??!! Pa to mi nije dovoljno ni šiške da ispeglam, a moram još i da odaberem šta ću obući, pa obući, pa... Aaaah!" Posle dve svetlosne godine odabrala je ljubičastu suknjicu, podrazumeva se, ljubičastu usku majicu, ljubičasti kačket, ljubičaste patike, stavila dva decilitra parfema na sebe i krenula. Ali, aah zaboravila je ljubičastu torbicu i ljubičasti novčanik. Sad je ljubičasto kompletirana, može da krene. Bacila je pogled na monitor (ljubičasti) i videla poruke od frendica koje su je pitale šta će obući to večer za grad. Odjednom se sva razvedrila jer se setila da je petak, večer za izlazak u grad i fanta provod. Na izlasku iz kuće rekla je majci: "Kevo, pokreni svoju ogromnu zadnjicu, zakasniću!!" Ušle su u automobil i krenule u školu. Majka joj je rekla: "Ljubavi, znaš da treba lepo da se ponašaš." "Da, da, kako god, ajde ne smaraj nego mi daj 1000 dinara!" "Za šta će ti toliko?" "Za sjaj... dddd.. za šta drugo?" "Vikice, ljubavi, imaš dosta sjajeva, nije ti potreban još jedan. Znaš da sada baš nismo u mogućnosti da ispunjavamo sve tvoje hirove." "Baš mene briga za vaše mogućnosti! Šta ja imam s tim? Ja znam da mi je potreban sjaj i tačka!" Posle par minuta majka joj je rekla: "Ljubavi, danas imam zakazano kod lekara, moraćeš da pričuvaš Lili." "To derište? Ona samo njače! Neću stići zbog nje da se spremim za grad!" "Ljubavi, ne osećam se dobro..." "Da, da, da, dobro, čuvaću je samo prekini da kukaš!" Izašla je iz auta i zalupila vrata. Ponovo je loše volje. Ulazi u učionicu, kasni šest minuta. Nije se potrudila ni da pokuca. Profesor Graham: "Gospođice Viktorija, kasnite šest minuta." "Da, da, da, bla bla bla." tiho je promrmljala za sebe i sela u svoju klupu. Umesto sveske izvadila je sjaj i ogledalce. "Gospođice Viktorija, da li vam je ogledalce reklo da ste najlepši na svetu?", pitao ju je profesor. "Pa naravno, ogledalce me nikad nije razočaralo." "Odlično, onda možete da ga vratite u torbu i izvadite pribor za čas." Nastavio je sa predavanjem. Pričao je o lektiri "Romeo i Julija", a Vikica je pomislila: "O, svemirski nosorozi, da li je i vama smorić?" i neprestano je gledala sat na ruci, iščekujući zvono za kraj časa. Baš kad je devetnaesti put pogledala na sat, neko je pokucao na vrata. Bila je to direktorica škole. Zamolila je Viktoriju Džons da pođe s njom i dodala samo još da je hitno. Posle par minuta, Vikica se vratila u učionicu uplakana, uzela svoje stvari i otišla. Javili su joj da je njenoj majci pozlilo dok je bila na poslu i da se nalazi u bolnici. Kada je stigla u bolnicu i ugledala majku kako leži u bolničkom krevetu i oca i mlađu sestru pored nje, zastala je i nemo posmatrala svoje najmilije. Otac joj je prišao, zagrlio je i prošaputao: "Doktor je rekao da je bila izložena prevelikom stresu.. Malo je nedostajalo da dobije srčani udar, ali srećom sve će biti u redu.. Ne sme više toliko da se uzrujava." "Vikica je i dalje nepomično stajala, ni reč nije progovorila, suze su joj klizile niz obraze. Stajala je tako neko vreme... A sad vraćam film u nazad. Evo ga petak ponovo, onaj isti. Petnaest do sedam je, Vikicina mama ulazi u njenu sobu, nežno je ljubi u obraz. Vikica još nije ni oči otvorila, već se nasmešila. Ustala je, zagrlila mamu i otišla u kupatilo. Umila se, naravno, oprala zube, istuširala se, stavila malo pudera, očešljala kosu, obukla se i pogledala na sat: sedam i pet je. Sišla je i pomogla mami sa spremanjem doručka. Svi su zajedno doručkovali. Pomogla je mami sa raspremanjem i pošto joj je ostalo još vremena crtala je sa svojom mlađom sestrom Lili. Svi su zajedno krenuli, mama i tata na posao, Lili u vrtić,

a Vikica u školu. U žutoj suknjici i plavoj majici izašla je iz automobila i uputila se ka ulazu u školu. Pogledala je na sat, taman na vreme. Ali baš tad je u hodniku videla devojčicu koju je neki dečak gurnuo i sve sveske i knjige su joj bile na podu hodnika. Zastala je i pomogla devojčici. Dok je stigla do učionice, profesor je već bio tu. Pokucala je, ušla i rekla: "Dobar dan, izvinjavam se što kasnim, mogu li da prisustvujem času?" Posle škole je došla kući, večerala sa sestricom i roditeljima, a posle večere su svi zajedno ostatak večeri proveli igrajući društvene igre i gledajući filmove.

3.9 Ljudi nisu uništeni!

Maja Korolija
Gimnazija „Branko Radičević“
Stara Pazova

Pojam tolerancija u poslednje vreme sija često... žeže kao munja iz svačijih usta... ali, golotinja boja i dalje raste, a statistika ljudskog slepila ima pogeršnu dioptriju. Previše zatamnjena stakla pri pogledu na, između, iznad, ispod i kroz borbu i životarenje, na gladijatore i uspavane lepotice. Evo kopaću po ovom papiru, ubiću vreme. Možda otkrijem veslo koje umiruje buktinju vode samo dodirrom želje, a možda izgubim kompas koji pokazuje put za Mesec... ali, dobiću žuljeve. Ruka kojom pišem ne poštuje brzinu invazija mojih zujećih misli, centar u mozgu ne registruje sve. Srce često pljune racionalni sud, mišić noge otkáže srcu, a mišić ruke mišiću noge. Trbušni sklop ne spoji uvek najbolje udove neba i zemlje... i, tako nesinhronizovana ljudska bića i kugla šarenog sladoleda, Zemlja, imaju poteškoće pri udisaju i izdisaju.

Kloparaju po planeti lica različita, a ista. I, kao slepci pipaju darove ispod Jelke, čije žedne igle traže ekstazu u iznenadnom bolu kiselog sjaja proklete žrtve.

U nama jedinkama je problem i nesavršenost osvajanja i marširanja kroz nas... u sebi, za sebe ne posedujemo dovoljan broj čamaca za spas, i zato širok spektar razumevanja razlika kratko traje i brzo postane dim. Dim je produkt vatre... vatra je reakcija potpaljene praznine, u celini je sve iskorak rata u našim hodnicima.

A dim, koji nosi miris (a u njemu uzrok i posledicu svakog pada) Suncokreta trebalo bi upiti zauvek u nozdrve. Kao ožiljak od strogog roditelja, da ne bi bilo opet iste greške... al' da učimo na greškama, i praštamo i sebi i drugima isto, da li bismo bili ljudi ili Bogovi? Koliko bismo trajali? I koliko bi vredela ljubav...bez prestanka disanja i sebičnih ljudskih uslova?

„... da stigneš onamo,
Da stigneš gde si, odeš odande gde nisi.
Da dopreš do onoga što nisi
Moraš proći putem na kom nisi.
A ono što znaš jedino je što znaš
I ono što je tvoje je ono što nije tvoje
I gde jesi jeste gde nisi.“

Vratimo se na početak, kod Adama i Eve.

Da li je potreba čoveka da kazni grešku ustvari otisak uvređenog ponosa Boga kada ga je razočarala njegova kopija? Da li je i Bog zaboravio toleranciju pri prvom grehu, pri radoznoj pohlepi ka znanju? Odatle li sve potiče? Kako se samo razvija ovaj svet, počeo je sitno kao novorođenče? Šta je sad, mlad, zreo ili prezreo? Skelet, prvoformirani skelet i građa, da li može da mu se promeni?

Iskreno, ne znam... ovo pitanje je dolebdelo bez odgovora i tako će i da ode.

No, ono mi, u papiru i uzdignutom pucketanju ideja, nameće misao o istinskom zaživljavanju Tolerancije.

Ona je neophodna, iako nas može odvesti u dve krajnosti.

Zamislimo najveće drvo sa najširokijom krošnjom i dva najudaljenija ploda na njoj. U jednom je propaganda anarhije i klice nemorala vežu toleranciju da ih boji u zdravo. Drugi plod, ipak, može, u jednostavnoj mirnoći da prihvati zdrave različitosti. Čovečji princip koji pruža nadu i optimizam u početak širenja ljubavi. Ne samo u rečima koje ispare u zvonu sećanja, već u ljudskim delima... u ugrizu koji će svako od nas da ostavi.

Izbor... ljudi... izbor... da li je izbor put? Meni liči više na način. Način biranja puta, širenja horizonata upoznavanja nula i vrhunaca... način jednakosti bez zloupotrebljavanja, iskra ideala ljudskosti.

Izbor... ponavljam čoveče, je samo u tebi, samo u meni, u njoj, njemu. Pa, tek onda u nama.

Tolerancija počinje u prvom i poslednjem istinskom upoznavanju mraka jedne jedinice i zaslepljujućeg svetla i muzici beskrajnog kvaliteta iste, u stalnom putovanju, u kretanju i mirovanju tela.

Različita lica, boje, države, zastave, polovi, ljubavi, suprotni ukusi intime... u jednom društvu zajedno da plove u različitim pravcima, suprotnim načinima sa istim krajnjim ciljem. Obezbediti ljubav poštujući razlike, pomažući da se isprave greške.

Društvo kom želimo da težimo, Društvo kome će glavna zastava i grb biti Tolerancija.

Društvo koje će dati odgovor zašto je Tolerancija odgovor. Upaljena baklja i akvarel u glavi leprša i niže boje.

Ne završavam prethodnu misao... beži mi.

Tolerantna sam i opraštam sebi... jer sam čovek i želim društvo gde tolerancija znači... „Ljudi nisu uništeni!“

3.10 Toleranciji

Aleksandra Šijakov
Gimnazija Isidora Sekulić
Novi Sad

Tolerancija! O kako olako izgovaramo ovu reč, koliko je koristimo u svakodnevnici, a ne shvatamo njenu, bit, suštinu.

Koliko nas zastane pred njom uviđajući njen smisao i počne da je primenjuje u svom životu? Kakva je korist od ove duge reči, ako je čovečanstvo previdi i svojim postupcima omalovaži i podceni nekog ko je drugačiji i poseban na svoj način?

Da li je razlog nerazumevanja jezika, govora, dovoljan da se taj govor ne sluša i da li je nečija fizička mana preduslov za neuspeh?

Odgovor je skriven duboko u nama.

Pitanje je dali mi, ljudi imamo dovoljno razvijenu svest o životu uopšte i o raznim ljudskim običajima u kojima se on javlja. Nažalost, malo je onih sa razvijenom svešću, a puno onih koji ne mare za tuđu patnju i nepravdu. Nismo svi ravnopravni u društvu i pravda se ne deli jednako. Život nam često utisne pečat manje vrednosti, a nečiji zloradi komentari ili postupci nas unize. U svom dugačkom hodniku kojim koračamo od rođenja do smrti, večiti se boj bije između svetlosti i sene.

Naš cilj je pobeda i suncem okupan svet. Savršenstvo je nedostižno ali put do njega svako može pronaći. Nepravda se ne može iskoreniti, ali se može smanjiti.

Ravnopravnost nam pre svega otvara vrata u bolju budućnost.

„Znak hrabrosti u ovom našem veku jeste sposobnost da se držimo naših ubeđenja, ne tvrdoglavo ili prkosno, već naprosto jer je to ono u šta verujete?“, zapisano je.

A vi, imate li hrabrosti da se uzdignete i pokažete čovečanstvu na počinjene nepravde i zakoračite putem tolerancije?

3.11 Tolerancija

Dejana Aranicki

„Opet ta tolerancija...“

Kada sam odlučila da pišem na ovu temu prvo sam se zapitala kako će ljudi reagovati kada budu videli „još jedan“ tekst o toleranciji. Došla sam do zaključka da bih želela da kažem da o nekim stvarima nikada ne treba prestati pričati. O toleranciji se mnogo pričalo i još uvek se priča, a izgleda da nikada neće biti dovoljno i sve dok je ne budemo tražili kao dlaku u jajetu ona mora da se pojavljuje gde god je to moguće i kada god je to moguće. E, zato je ovaj tekst nastao.

„Tolerancija, a šta to beše?“ Mnogi ljudi uopšte ne znaju šta je tolerancija ili je shvataju potpuno pogrešno. Ne znaš šta je gore! To je širok pojam i zato treba razjasniti svaku njegovu stranu kako bi se dobila prava slika... Tolerancija je poštovanje, prihvatanje i uvažavanje bogatstva različitosti svih kultura, jezika, vere i načina da budemo ljudi. To je sposobnost da se dopuste i da se poštuju uverenja i drugi ljudi.

Svaki čovek ima svoja uverenja kojih se drži, ali mora da prihvati da ih imaju i svi ostali i da istom čvrstinom stoje iza njih. Niko nema prava da vam nameće svoje mišljenje ili da omalovažava, odbacuje i slabi tuđa. Svi bismo trebali da imamo jednaka prava, zato postoji demokratija. Svako ima pravo na slobodu mišljenja, da se moli svom bogu, da se ne plaši da prihvati svoje poreklo, tj. da bude slobodan da bude ono što jeste. Naravno, kao i uvek ljudi ne znaju za granice, ali one moraju da postoje. Neke stvari se jednostavno ne mogu poštovati i onda se postavlja pitanje: „Kada se prekida sloboda mišljenja i počinje cenzura?“. Ne možemo izbeći činjenicu da neki od nas, kada misle da su im stavovi ugroženi, nastali problem rešavaju nasiljem. Ljudska prava se pre sega moraju poštovati. Biti tolerantan ne znači tolerisati socijalne nepravde. U tom slučaju cela priča više ne bi imala smisla. Cilj jeste da svi budemo slobodni, ali ne po cenu rušenja tuđe.

Ne pričamo o dobrodušnosti i popustljivosti. Pričamo o moralnoj dužnosti, koju sve više i više zamenjuju ono protiv čega se ustvari bori. Zapravo treba pričati o netoleranciji.

Teško je držati se principa, ako to može da vam nanese posledice. Teško je biti ono što želiš ako time gubiš osnovna ljudska prava.

Ljudi su odbačeni ili u još gorem slučaju zlostavljani zbog boje kože, vere kojoj su naklonjeni ili jednostavno nisu, fizičkih i mentalnih poremećaja, stavova, porekla i još mnoštva drugih stvari koje su trebale odavno biti prihvaćene. Netrpeljivost dva naraoda, koja traje vekovima, kao da se nikada neće iskoreniti. Kada se govori o toleranciji nemoguće je ne spomenuti homoseksualizam. Slažem se da granice treba da postoje, ali koje je društvo bliže idealnom? Ono koje ne dozvoljava homoseksualne brakove, ali im omogućava sva ostala ljudska prava ili ono koje homoseksualca veša na glavnom trgu? Mislim da je nepotrebno dati odgovor na ovo pitanje, trebalo bi da bude vrlo očigledan. Homoseksualizam je jedan od izraženijih socijalnih problema današnjice, ali za njim ne zaostaju ni ostale netrpeljivosti koje su isto toliko tragične i pogubne.

Ali naravno i netolerantni očekuju toleranciju. i kako onda da se tolerantno društvo ophodi prema zagovornicima netolerancije? Davanjem zabrana, kako bi se cela situacija stišala, dobija se bumerang. Otpori su sve veći, masovniji i snažniji. Svi smo svesni da se problem ne može rešiti preko noći, ali mene lično plaši činjenica što napredovanje ne postoji. Današnje društvo se svim silama trudi da nazaduje. Pa, svaka vam čast, odlično vam ide! Samo vi, koji se svojski trudite da uništite svaku trunku tolerancije, morate da shvatite da se netolerancija ne toleriše.

Cela priroda teži harmoniji. Zašto onda ljudi kao najinteligentnija bića teže anrahiji? Verujem da bismo svi želeli idealno društvo. A mogli bismo stvoriti barem nešto nalik tome kada bismo svoju energiju, koju ulažemo u nasilje pretočili u težnju da budemo tolerantniji. Svaki problem ima rešenje samo se trba potruditi doći do njega. i kako i na kraju svakog iscrpljujućeg puta čovek dobija nagradu koja je nezamenljiva.

3.12 Tolerancija

Jovana Lale
Nova Pazova

Da li je tolerancija smo prolazna faza u našem životu? Kao bačena kora od banane pored puta... trebali je podići i baciti u korpu, ili samo proći pored nje i dopustiti da se neka mlada ili stara osoba spotakne od nju i padne?! Možemo li bar malo biti tolerantni? – to je pitanje koje je svima dobro poznato i na koje niko nema pravi odgovor! Koliko se samo njih danas zapita kako bi bilo kad bi nešto prećutali ili jednostavno normalno nastavili dalje, ne upuštajući se u bilo kakvu raspravu?! Zašto?! E pa to ću Vam reći... zato što svako ima svoj ponos, niko u sebi nema dovoljno one tolerancije koja je svima potrebna! Mnogo njih živi za neko bolje sutra, a dok mnogo više njih moli za bolje danas da bi videli neko svoje sutra! Kad prođemo pored puta, vidimo staricu bespomoćnu kako prosi ili prodaje cveće tek ubrano iz bašte, dok se na laticama ocrtavaju tragovi kapljica...koliko će samo njih proći ne okrznuvši je ni jednim pogledom, a koliko će njih stati i upitati je za zdravlje ili već kupiti koji cvet, udeliti joj koji dinar, jer ona tako

preživljava svoju starost. Jako malo... Možda na ovom svetu ima i suviše malo tolerantnih ljudi, ili već onih koji žele drugima dobro, a ne zlo, ili onih koji su spremni da pomognu u svakom trenutku. A pitamo se svi zašto je tako? Možda nije zanimljivo ovo teorisanje, ali je zaista tako i to je nažalost istina, surova istina. Kada bi svako od nas promenio barem mali deo sebe, jer niko nije savršen, svi bi bili barem malo tolerantni, pa samim tim srećniji i zadovoljniji. Gde nema napora, truda i promene tu nema tolerancije, sreće i boljeg sutra, kao i u ljubavi. Uopšte u životu... gde nema ljubavi, poverenja i podrške, nema one prave veze i ljubavi kojoj bi svi zavideli i želeli da budu kao taj srećan par. Ili u životu, šta je život bez osećanja?! Ništa... prazna barka koja plovi morem, ne znajući gde će na kraju završiti! I to je tolerancija... pa u laži su kratke noge, zar ne?! Kad – tad istina izađe na videlo, a poverenje će se uvek pamtit, ma kojoj i kakvoj god osobi da je ukazano!

Verovatno će i posle ovog mog rada ostati sve isto, ali će barem nekolicinu podstaći da razmisle i pronađu rešenje za danas, sutra...za bolji i tolerantniji svet... ja sam pokušala da dočaram neku surovu svakidašnjicu i svet u kom živimo: ovom svetu je preko potrebna tolerancija, na čitocima je da odluče da li žele da se promene ili ne!

3.13 Bela tuga

Tanja Marjanuc Marjanović
Hemijsko-tehnološke škole
Subotica

Kod moje dobre drugarice doselio se jedan lep dečko i ona mi je napisala svoju nezgodu i patnju za njim. Dok mi je otvarala svoju dušu, suze su same potekle niz naša lica.

U moju ulicu ne tako davno, doselio se jedan Musliman sa svojom porodicom. Svim ljudima u ulici je stala pamet i zbog svoje mržnje pretili su i kuću su im celu išvrljali. Nakon nedelju dana ja sam se upoznala sa njim, pošto smo se sudarili na ulici. Njegov vreo osmeh, tako je zgodan i meden, da sam se otopila. Predstavili smo se i počeli smo da se družimo. Svi su mi govorili da imam prelepog druga. Bio je visok 180 cm i imao je negde oko 73 kg, crnu kosu, krupne plave oči, tanke prste i bujne, crvenkaste usne. Svima sam se hvalila da je to moj najbolji drug. Nisam smela reći roditeljima za njega, jer sam Srpkinja, a moja braća su na sve spremna. Upoznala sam njegove roditelje i njegove običaje. U početku je sve izgledalo čudno, jer je bio vidljiv ponor između moje i njegove tradicije. Išli smo svuda zajedno, ja sam bila ponosna da imam takvog druga bez obzira što je druge vere. Ubrzo sam se zaljubila u njega, mesecima sam to krila. Išli smo na jednu žurku i ja sam otvorila srce i priznala sam da ga volim. Kada sam došla kući moji su saznali s kim sam bila. Moj otac me je istukao. Bila sam modro plava i pljuvala sam krv iz usta. Zaključao me je i nisam mogla ni u kupatilo da idem sama. Poslali su me u drugi grad, kod strica. Čak ni u školu nisam smela da idem. Poslala sam mu krišom poruku, da se ne boji za mene, već da čuva sebe. Posle određenog vremena poslala sam mu ljubavnu poruku u kojoj sam izjavila svoju ljubav prema njemu i patnju moga tela za dodiranjem njegovih ruku.

“Ova noć bez tebe je sumorna i tužna. Čeznem za tobom, za rukicama i usnama tvojim...”

On mi ništa nije odgovorio na poruku. Ja sam se jako uplašila, da mu se nije nešto desilo zbog mene. Osećala sam krivicu za sve. Bez prestanka sam lila suze, dok je jastuk svaku kap moje tuge upijao i jedino on može da posvedoči o mojoj tugi i nesreći. Posle par dana krenula sam sa svojim bratom do strica, pošto se moj otac odrekao mene i zamrzio me toliko da bi me zakopao. Kroz prozor sam videla njegovu kuću, a njega ne. Srce me je peklo da je zbog mene možda završio u bolnici. Gledala sam moj kraj gde sam odrastala i suze su same lile. Pred očima su prolazile slike mojih drugova iz detinjstva, rodbine i starih dobrih vremena. Vremena koja nisu bila prožeta bolom. Kada sam došla kod strica sve mi je bilo nepoznato i sumorno, ali sam nekako izdržala. On nije bio tako strog kao što je izgledao. Dogovorili smo se kako ćemo nastaviti dalje. Jedan od uslova je bio da se škola mora završiti, da nikada više ne posetim rodni kraj jer je otac tako hteo. Godine su letele, ja sam napunila 25 godina života, stasala sam u pravu devojkicu koja zamera svim ljudima koji su nacionalisti. Okrenula sam novu stranu, za mene ljubav više ne postoji. Ja još i dan danas ne znam šta se desilo sa njim. Još uvek stalno na njega mislim i svake noći suze ronim.

Nikome na ovom svetu ne želim da se desi ovo što sam ja proživela, pa ni najgorem neprijatelju.

Mržnja, strah od nepoznatog i drugačijeg su neki od vidova netolerancije. Nacionalizam kao najgori oblik dovodi do sukoba između ljudi, koji mogu biti pogubni za čoveka, kako psihički, tako i fizički. On sprečava ljude da budu sretni i da uživaju u različitostima koje obogaćuju život. Moja priča, iako je samo plod moje mašte, na žalost je za druge devojkice i mladiće realnost.

3.14 "Koliko smo zaista tolerantni?"

Denković Filip
Srednja Tehnička škola, III/3
Bela Crkva

U vreme 21. veka, suočavamo se sa velikim brojem pokušaja čovečanstva da sve prepreke na koje nailazimo u međuljudskim odnosima prevaziđemo. Nažalost, u isto vreme nailazimo i na veliki broj neistomišljenika. Osobenjaci koji žele da sačuvaju staromodno, pogrešno viđenje društva.

Tema ovog rada je pitanje: Da li ćemo pokušajem da razumemo druge uspeti da povećamo svest o društvu u kome živimo? Krenuću od svoje okoline...

Dolazim iz banatskog mesta Bela Crkva. Sa svojih 18 godina osećam se dovoljno zrelo da mogu izdvajati dobro od lošeg. Koliko sam živeo imao sam mnoga poznanstva koja su dolazila i prolazila. Time sam naučio i da razlikujem dobre ljude od loših. To je moja kategorija. Nisam rešio da ih delim po boji kože, naglasku ili etničkoj pripadnosti. Osećam se slobodnim da kažem da se manjine naše države u Beloj Crkvi ne osećaju kao stranci. Šta više, brojne manifestacije koje se svake godine priređuju u našem malom mestu i okolini, ukazuju na to da se nikakva razlika ni ne pravi po tom pitanju. Na rastojanju od nekih 20-ak kilometara se nalazi selo Dobričevo. Dobilo je reputaciju mađarskog sela jer praktično i jeste! Banat je oličenje tolerancije a time i cela Vojvodina. Nigde u svetu ne možete naći toliko različitih, a opet složenih ljudi. Naravno i ta sloga nije svuda ista. Kritična je situacija po pitanju nekih manjina u našem regionu. Koliko god mi

bili naviknuti na to, određene manjine nisu naišle na isti doček. Romi se ne mogu pohvaliti istim odnosom kao i druge manjine. Iz nekog glupog razloga, većina naše nacije na prvi pogled pomisli samo najgore o osobi koja je romskog porekla. Da li je neko od vas kad je išao u osnovnu školu imao jedno malo povučeni Ciganče koje nije imalo drugove jer su ga neki zlostavljali. I to samo zbog toga što je drukčiji. Prisiljeni su da žive život prepun frustracija i besa. I onda se opet ljutimo što ne žive kao ostali. Kao mi. Kinjiš ga od samog početka a onda još očekuješ od njega da zaboravi na to i nastavi dalje kao da se ništa nije desilo. Zbog toga što ne mogu da dobiju poslove zbog svoje nacionalnosti oni žive na rubu egzistencije. A mnogo njih samo čeka tu pravu priliku. U našem društvu je stvorena slika da su oni lenji, bezobrazni i lazljivci. Nisu oni to ništa manje nego što smo mi ili bilo ko u svetu.

Pomislite samo na sve prednosti koje bismo imali da imamo bolji odnos sa Romima. Standard bi se povećao. Postali bismo država za primer. Ko zna, možda bismo postali i članica EU. Sve je to moguće. Kako napredovati ako još ni sopstvene afere nismo rešili? Treba razviti tu svest u ljudima. Niko se ne deli po boji kože ili jeziku, već po tome da li je dobar čovek ili rđav. Za naše dobro moramo uvideti potrebu da se zna ta razlika. Mnogi životi će biti upropašćeni budu li se misli o separatizmu širile još više. Ako želimo da ovo mesto bude bolje i za našu decu, da ona mogu odrastati u svetu ljubavi, moramo se mi pomučiti da im ga pružimo. Prvi korak ka ostvarenju takvog cilja bi trebalo da bude vaspitanje prihvatanja onih koji su na izgled drugačiji od nas. Hiljadu puta ste čuli ovu rečenicu: "Važno je ono iznutra, a ne spolja." I istina je. To sam doživeo i sam. Pre godinu dana sam upoznao jednog Roma iz obližnjeg sela. Mnogo toga mi je prošlo kroz glavu. Svakakve ideje. I ne mogu reći da su sve bile baš najbolje. Ali posle nedelju dana poznavanja uvideo sam da je on jedna sasvim normalna osoba koja nije bila ni nalik kakvom sam je ja zamišljao na prvi pogled. Ali moram dodati ovo: Ne možete birati da li će vam se neko svideti u početku, ali možete birati da li ćete to mišljenje i zadržati. Takođe je na nama da pomognemo drugima da to uvide. Učimo naše mališane da od početka prihvataju one koji su drugačiji. Potrudimo se da održimo ovaj mir koji je toliko svojstven našem malom kutku u ovoj zbrkanoj zemlji.

Želim da to bude poruka ovog teksta: Ostvarujmo kontakte, nemojmo se izolovati od nekih zbog njihovog izgleda. Tolerancija JESTE odgovor.

Podloge za ostvarivanje nekih od ovih ideja postoje. Nisam jedini koji ovako razmišlja. Mnogo mojih vršnjaka je takođe rešilo da da svoje mišljenje na ovu temu. Mnogo mladih koji žele da našu Pokrajinu, a i ovu državu naprave boljom nego što je....

3.15 Melodija mojih misli

Nađa Greku IV-4
gimnazija "Isidora Sekulić"
Novi Sad

Aristotel je čoveka nazvao "zoon politikon" tj. političko, društveno biće. Čovek ne može opstati sam, a društvo, ne samo da pobeđuje samoću, već nas i čini boljim osobama.

Saosećajnost je glavni preduslov za plemenitost, a samo plemeniti ljudi koji sve doživljavaju sa puno emocija shvataju značenje reči ljubav i prijateljstvo. Pravo

zadovoljstvo nastaje kada shvatimo da su bezuslovna ljubav i kao čelik jako prijateljstvo našli dom u našim srcima.

„Čovek je nešto između anđela i životinje“- rekao je jedan islamski mislilac. Njega čine nagoni i želje, a ipak on poseduje razum i dušu. Usled svih promena, koje čine život jednog čoveka, njegova duša ne može ostati netaknuta. Često nagoni savladavaju našu anđeosku stranu i javlja se deo čovekove ličnosti koji preti da poruši osnovne postulate jednog humanog društva.

Želja za superiornošću, za samoisticanjem i unižavanjem drugih, eto to su pravi razlozi iščezavanja tolerancije danas. Civilizovani ljudi današnjice postaju urbani divovi, a njihova društvenost i tolerancija ostaju na nivou pećinskog čoveka. Sociolozi sa razlogom traže da dodje do humanizovanja društvene sredine.

Preispitivanjem melodije svojih misli doći ćemo do pozitivnog razvoja naše ličnosti. Naš život je trenutak i samo sa puno strpljenja i dobrih misli on će postati zajednička, a ne pojedinačna stvar.

Potreba za degradacijom tuđe ličnosti česta je ne samo među mladima, nego i među starijima, koji bi trebali da budu primer. Da li prepoznavanjem svojih slabosti u drugima dobijamo poriv za isticanjem tih mana kod drugih, kako bi one ostale neprimećene kod nas?

Ako smo toliko liberalni i iskreni prema sebi, zašto onda lažemo druge? Zašto čekamo da padne noć, kako bismo se pokajali zbog već učinjenog? Zar je dan postao veće iskušenje od noći? Da li se mi uopšte kajemo kada povredimo nekoga ili je to samo strah od potencijalne kazne? I zašto nam toliko smeta ta različitost, nije li u njoj sva lepota bivstvovanja? Nije li lepše kada vidite leptira sa šarama, nego bez njih? Eto, upravo to je društvo bez različitosti - leptir bez šara i tananosti.

Pitate li se ikada šta više boli, poniziti ili biti ponižen? Onaj koji je ponižen u trenutku svog društvenog pada oseća vatru u jagodicama svojih prstiju, prašinu straha u svome grlu i igle nezadovoljstva probadaju njegove oči. On oseća tup udarac i pre nego što je pao vidi svoj pad, a ipak samo misli o munjama prekora što dolaze iz tuđih očiju. Kako li je tek onom koji se odlučio da ponizi? Njegova je nesreća trajnija, karakteriše je gradacija osećaja, koja je beskonačna. Podsvest čini svoje. Od osećaja superiornosti, preko ubeđivanja samog sebe da je učinio društveno korisnu stvar, pa do pokajanja koje uvek dolazi suviše kasno. Zato što se žrtve nižu kao grozd za grozdom, ali samo kiselina koja ostaje posle prevelike količine slatkog može da pokaže istinu.

Treba dati šansu sebi i drugima da učinimo nešto više od ćutanja. Ravnodušnost se javlja usled straha, uplašenost zbog želje i mržnja nakon svega. I zato svi imamo lošu sliku sveta na bar par sati, i sve to zbog čega? Mala larva zla, zvana predrasuda, može doći do svakoga i kada ona ogladni, sasvim nečujno širi zarazu prljavih duša i prenosi neizlečivu bolest uma poznatu kao želja za superiornošću. Želimo li, zaista, da život bude “borilište“, a da se čovek definiše kao “ni anđeo ni životinja“?

Mi imamo jedno zajedničko parče neba i sreću da čujemo melodije koje šalje svaka osoba. Posedujemo tu mogućnost da pomognemo svakome i da nam se pruži pomoć, da upoznamo različitost i uživamo u njoj. Šansu da živimo u svetu sa ukusom šećerne vune koji smo kao deca sanjali. Zato što svet jednakosti i tolerancije nije svet sanjarenja, on je tu, treba samo protrljati oči, nasmejati se i pružiti ruku!

24.09.2008

3.16 Raširenih krila

Monika Torma IV/ 1
Gimnazija "Svetozar Marković"
Subotica

Tolerancija reč kojoj znamo značenje.....
Čoveče, probudi se, ti si taj koji svoj svet stvara, a
samo sebe svojim lošim delima spušta na dno.

Raširi krila i ponosno reci svima -
Tu sam da poštujem, razumem i pomažem drugima!

Oni koji žele da moje reči delima prate,
neka budu blagosloveni da dele opšte dobro.

Neka počnu od tolerancije, neka sebe uzdignu,
jer će tek onda postati ljudi sa pravim moralom.

A onaj ko samo okrene glavu, neka razmisli
sta očekuje od drugih? Kakvo poštovanje?

Zato krenimo putem kojim možemo
da ostvarimo svoj svet kao zajednicu...

3.17 Tolerancija

Rukavina Nina 4/2,
Gimnazija "Svetozar Marković", Subotica

Tolerancija je pojam iz oblasti društva, kulture ili religije koji se odnosi na kolektivnu i pojedinačnu praksu prihvatanja i saradnje sa osobama koje nisu iste vere, ne misle na isti način, imaju drugačiji politički stav ili se razlikuju po nekom drugom osnovu.

Ako se svađe sve više završavaju tragično, ako se olako vređaju drugi, i po njihovom se životu "kopa", da bi se od toga, na bilo koji način pronašla korist, ako sve manje imamo osećaja za nečije godine, nečije zdravstveno stanje, ako se bahatost i netolerantnost sve više oseća na ulici...ako su deca spremna da snime film u kome divljaju i uništavaju, izivljavaju se...a mediji puni takvih vesti, onda se moramo zapitati da li smo stvarno postali hladni i bezobzirni, otuđeni, netolerantni, sebični i kakav mi zapravo primer ostavljamo mladima od sebe.

Današnje prilike su se, međutim, saglasno tradicionalnim tokovima, dosta izmenile, te se ta činjenica neizbežno održava i na ovom nivou. Divlji kapitalizam koji očigledno nadire i uz pomoć društvene anomalije, uvećava razlike između bogatstva i siromaštva, koji nas orijentiše ne samo na materijalnu inferiornost, nego i na egoizam, ne motiviše nas na solidarnost.

U bilo kom slučaju, škola i porodica, a takođe i mediji, u tome imaju posebnu ulogu, kao što je imaju i kada je reč o toleranciji. A sama tolerancija, obzirom na plahovitost kao zapaženu osobinu našeg nacionalnog karaktera, doduše, ona nikada nije bila tu preterano naglašena, a pogotovo nije danas. Reč tolerancija, danas ima samo ulogu retoričkog, a ne substantivnog značenja.

Tolerancija i suština su povezana samom suštinom jednog društva. Načelo tolerancije predstavlja poseban oblik načela slobode, a sloboda je najopštija društvena kategorija povezana sa svim elementima društva i položajem pojedinca u društvu.

Za lečenje fatalne posledice mehaničke solidarnosti oslonac se traži u pravosudnom sistemu, a njegovi čelni ljudi vide jedino rešenje u pojačanju represivnih mera. Koliko imamo efekata od takvog pristupa ubedljivo govore činjenice o povećanju nekulture dijaloga, netolerancije prema drugom mišljenju, osećanju, uverenju, ponašaju sa tragičnim posledicama, svađe, ubistva.

Naše društvo se nalazi na rascepu između tradicionalne solidarnosti i neke nove solidarnosti, koja je tek na pomolu, ali koja treba da se uspostavi u jednoj potpuno novoj i izmenjenoj društvenoj realnosti. U prvom slučaju, radi se o tome da je društvo povezano, stabilno i solidarno jer među pojedincima nisu postojale drastične razlike, posebno u smislu vrednosti. To je ono što vezujemo za period socijalizma. U drugom slučaju, koji je karakterističan za razvijena, moderna društva i solidarnost u njima, je obrnuta; ljudi su solidarni samo uprkos razlikama. Razlike ne isključuju solidarnost i takva je solidarnost mnogo složenija.

Ljudi su danas skloni da prihvataju ponašanje koje se uočava kao preovladajuće, dominantno i koje samim tim, postaje model ili uzor za oponašanje, čak i ako je ono negativno. U malim društvima, kao što je naše, za očekivati je da ima više solidarnosti, više razumevanja prema drugima i potrebama drugih.

Porodica i škola su dve najznačajnije institucije za razvoj duha tolerancije i solidarnosti u jednom društvu. Mislim da one i u današnjim uslovima to dosta uspešno izvršavaju. Zato ne treba pojedinačnim slučajevima ni u javnosti, ni institucionalno pridavati veću važnost nego mnoštvo pozitivnih ponašanja i delovanja ovih institucija.

3.18 Šta je žena van kuhinje?!

Stevan Perović
Gimnazija "Isidora Sekulić", Novi Sad

Tolerancija – reč koju smo svi čuli na hiljade i hiljade puta, Reč koja je toliko puta upotrebljena da je izgubila svoje značenje. Koliko ljudi tvrde da su "tolerantni"? Mnogo. Koliko od tih ljudi uopšte zna šta znači biti "tolerantan"? Malo. Naime, tolerancija predstavlja nešto ozbiljnije od one dobre stare propagande uz koju su današnji srednjoškolci odrasli - da komšijina krava bude zdrava. Prevazilažene razlike između ljudi znači odbaciti prepreke koje nas sprečavaju da živimo u harmoniji jedni sa drugima. Rasa, razlika u verskim shvatanjima, raznovrsna nacionalna pripadnost, pol, seksualna orijentacija - ovo malo ko može da izabere. Mi se uglavnom rađamo tamne ili svetle puti, muškog ili ženskog pola, kao pripadnici neke nacije. Zašto onda diskriminišemo jedni druge? Da li su ovi navedeni faktori stvarno toliko važni da zbog njih mislimo da smo superiorni nad nekom drugom grupom ljudi? Da li se naša srca, bubrezi, pluća razlikuju jer imamo drukčije pigmente kože? Da li je naš mozak, naša usta, naš nos važniji od nečijih drugih koji veruju u drugačijeg Boga ili pak uopšte ne veruju? Ne, svi smo mi isti, hteli neki to da priznaju ili ne. Niko nije superioran ili inferioran, svi ljudi nad ovim plavim nebom su isti.

Na žalost, umesto da živimo u harmoniji, u multikulturalnoj sredini poput Vojvodine isuviše je lako naići na diskriminaciju. Nacionalisti, ili bolje rečeno nacisti, smatraju nacionalne manjine inferiornima. Umesto reči "Volim Srbiju," oni će često reći "mrzim Mađare, Hrvate, Muslimane," predstavljajući se kao velike patriote. U ruralnim delovima naše zemlje žena je još uvek podređena patrijarhalnom sistemu shvatanja - uostalom, sta će žena van kuhinje?! Da zarađuje pare?! Da glasa?! Da misli svojom glavom?! Velika je tragedija što se neki ljudi još uvek slatko nasmeju samo pomislivši na to. Žene, po njima, služe samo kao mašine za rađanje dece i za pranje sudova, veša i spremanja kuće. Diskriminacija je toliko duboko zašla u naše društvo da se može porediti sa malignim tumorom koji se širi svakoga dana.

Verska diskriminacija je isto jedan od najtežih oblika diskriminacije. Zar ne piše u Bibliji, u Tori, u Kuranu da treba poštovati sve ljude na ovome svetu?! Zar ne piše da treba voleti svoju braću ljude? Zar ne piše da je ubistvo jedan neoprostiv greh?! Međutim, i tu ljudi nalaze razlog za diskriminaciju - moj Bog je bolji od tvog Alaha. Moj Alah je pravedniji od tvoga Bude.

Kako prevazići diskriminaciju? Pitanje na koje je i dan danas odgovor nepoznat. Možda bismo svi trebali da se ugledamo na životinje - psi se igraju sa drugim psima bez obzira koje su rase, veličine, pola. Oni shvataju. Oni vide da bi njihov život bio mnogo dosadniji ako ne bi bili tolerantni prema drugim psima. Bolje rečeno, oni ne shvataju. Oni ne shvataju koja je razlika između labradora, pekinezera ili čak čivave. Oni ljudi koji misle da smo mi superiorni u odnosu na životinje, neka se malo zamisle. Pa šta, mi

možemo da komuniciramo efektivnije. Iako se po tome razlikujemo od životinja, po tome se razlikujemo i među sobom. Opet se javlja diskriminacija, jer na ovom svetu ne postoji nijedan jezik koji svaki čovek zna. Na primer, zasto bi Amerikanci učili srpski ako Srbi uče engleski kao strani jezik? Opet se javlja osećaj superiornosti.

Možda bismo svi trebali da idemo kod nekog univerzalnog psihijatra kod kog bismo kroz terapiju svi shvatili da smo jednaki. Tu se javlja opet jedan uzrok za diskriminaciju. Finansijske predispozicije. Ne bismo svi imali novca da platimo tog univerzalnog psihijatra.

Umesto da prihvatimo i podržavamo raznolikost, mi je nipodaštavamo i mrzimo. Ali, svi treba da se zapitamo, kakav bi svet bio bez diverziteta? Zamislite da nema različitih boja, već da je sve crno, belo i sivo. Zamislite da postoji samo jedna vrsta cveća. Zamislite da postoji samo jedan materijal za pravljenje odeće. Zamislite samo jednu vrstu hrane, samo jednu vrstu pića. Zamislite samo jednu vrstu životinja. Zamislite samo jednu emociju. Zamislite samo jednu vrstu obuće, samo jedan stil frizure. Svi bismo nosili sive kapute, jeli samo hleb, pili samo vodu, nosili sive cipele, imali sive ruže za ukras, imali samo sive pse, osećali samo tugu. Da li bismo voleli da živimo u takvom svetu? Da li bismo svi da živimo u jednoj tmurnoj naciji gde sve je isto? Zapitajte se...

3.19 Tolerancija prema različitosti

Abadžić Ivana IV/2

Gimnazija „Svetozar Marković“ Subotica

Kada je Bog stvarao svet, stvorio je četiri strane sveta, stvorio je različite kontinente, stvorio je ljude naizgled jednake, ali ipak različite, a ta različitost je boja kože.

Živeći ovaj život, družeći se sa ljudima ostanem ponekad razočarana, jer osetim vrlo malo tolerancije, malo poštovanja. Možda i preterujem, ali često se zapitam gde je to pravo da ljudska bića prirodno različita, po izgledu, pripadnosti, veri, jeziku, vrlinama i manama ipak žive u miru takvi kakvi jesu.

Zbog čega? Zar nas nije jedan Bog stvorio kada je stvarao svet? Zar nam sam Bog nije dao da budemo različiti, zato da bi smo shvatili da smo samo ljudi, rodjeni na različitim mestima, koji su stvoreni da misle, vole, cene, poštuju, druže pa i da žive.

Zar moramo zatvoriti oči, i samo ga zamišljati onakvim kakvim bismo ga hteli živeti. Naravno da Ne.

Treba stvoriti svet tolerancije i pravde. Izgradimo ga mi, Vi, svi zajedno, jer ovaj svet ostaje nama...

Većiti san čovečanstva je život u miru, suživotu i blagostanju za sve ljude na svetu bez obzira na pripadnost i boju kože. Ali taj cilj je i posle deset hiljada godina istorije čovečanstva još uvek tako dalek, kao i u vreme kada su naši davni preci zasejali prvu pšenicu i prestali kao lovci i sakupljači da se sele s jednog mesta na drugo. Svojim božanstvima prinosili su žrtve i molili za bogatu letinu i zdravo potomstvo. Skoro istovremeno nastajale su razne civilizacije na svim kontinentima, a svima je bilo zajedničko to da su se njihovi mudraci bavili pitanjima lične sreće i pronalaženjem puta ka njoj. Jedni su naglašavali toleranciju i pomirenje, drugi skromnost, a treći su verovali

da se treba pomiriti sa svojom sudbinom, jer je ona delo božijeg plana, koji nije neshvatljiv božijim smrtnicima.

Isto tako, pripadnost Zapadu nosi netrpeljivost prema Istoku.

Medjutim, ljudi bez obzira na svoj izgled, bili oni bele kože, crne, žute ili crvene, treba da znaju, ako ne žele da ostanu u zidinama vlastitog zatvora, moraju da otvore sve prozore svoga bića prema drugim ljudima. Tolerantan može biti samo onaj koji je svestan da mu je potreban drugi čovek. Naravno da postoje različitosti mišljenja, koje su neminovne i koje treba uvažavati, a time se zapravo i iskazuje pravo značenje reči tolerancija, jer ako neko počini greh, treba da budeš spreman da ga prekoriš i oprostiš jer si i ti taj koji si takodje sklon grehu.

Na ovoj planeti postoji jedna velika istina bez obzira ko si, šta radiš. Kada stvarno nešto želiš, to znači da je ta želja nastala u duši. To je tvoja misija na Zemlji. Svet uz pomoć tolerancije bi bio mnogo lepši i zdraviji za sve ljude. Ne imati granice, ograde kada želimo da postignemo neki cilj, a moj cilj je poštovanje prema različitosti. Horizont nije nedostižan, snovi imaju moć da ga dosegnu, samo treba dozvoliti sebi da nas obuzme osećaj koji pruža spoznaja da je sopstvenu ličnu legendu moguće otkriti. Tolerancija kao najsmelij san je saznanje da celog života pokušavamo da pronadjemo pravi put, idući stazicama i, ravnicama i vrletima svoga uma. Treba strašno želeti da taj san, naizgled nestvaran i neostvariv, postane stvaran, opipljiv, da bude kršten najlepšim imenom TOLERANCIJA.

Moje mišljenje je da svaki čovek treba da potraži svoje blago, da ga nadje i da zatim poželi da bude bolji nego što je bio u svom prethodnom životu. Moja duša nadahnuta svetlošću, vodjena glasom voljenog bića, u buktinji koju nosim u grudima, šapuće mi da sam pronašla svoju ličnu legendu, a to je tolerancija prema različitosti.

I zato potrudimo se izgraditi poštovanje i poverenje drugih ljudi, jer da bismo živeli sretno i zadovoljno, potrebna je tolerancija, potrebna nam je pravda. Mi smo potrebni jedni drugima, jer ne možemo živeti život sami, a zajedno smo jači, bolji i bogatiji, i pokažimo da je ljudska različitost jedno veliko BOGATSTVO.

4. Mađarski / Hungarian

4.1 A válasz: tolerancia

Készítette: Daniela Stevanović
Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola

A tolerancia latin eredetű szó, elsősorban türelmességet jelent mások véleménye, főleg vallása, világnézete, etnikai vagy nemzeti hovatartozása, illetve más egyebek iránt. Az általános tolerancia szó ellentéte az intolerancia, ami bizonyos dolgok iránti türelmetlenséget jelent, valakivel, vagy valamilyen, (főleg vallási) nézettel szemben.

Eddigi életem során én is átéltem néhány dolgot, amik úgy gondolom igazságtalanok és sértőek voltak számomra. Legfájóbb emlékeim az általános iskolai éveimből származnak, amikor még alsó tagozatba jártam.

Szüleim első osztályba szerb tagozatba íratlak be. Az elején még nem voltak gondjaim, mindenkivel jó kapcsolatban voltam az osztályban, de ez később megváltozott. Lassacskán mindannyian betöltöttük a tizedik életévünket, és kezdtek kialakulni az igazi

barátságok. Nem leltem igazi baráttra az osztályomon belül, de rátaláltam egy lányra a magyar tagozatból. Nagyon jóba lettünk, a szüneteket együtt töltöttük. És ekkor kezdődtek a problémáim az osztályommal. Észleltem, hogy kevesebbet keresték a társaságomat és „hogy néha- néha furcsa kijelentéseket tettek. Hiába igyekeztem közeledni feléjük, ők ellöktek maguktól. Mikor beteg voltam, jól esett volna ha néha-néha elhozzák nekem a füzeteket, hogy átírjam az aznap tanultakat. Néha hibáztam miközben szerbül beszéltem és ilyenkor mindig kicsúfoltak. Az ok nem volt egyértelmű számomra. Néha csak úgy odajöttek hozzám a szünetben és „magyaricának” csúfoltak. Számomra maga a szó nem volt sértő csak az, ahogy modták, mert tudtam ezt utálattal teszik, és sértő szándékkal. Gyerek voltam még. Nem tudtam felfogni, hogy mi rosszat tettem, hogy így bántanak. Kicsi voltam még ahhoz, hogy felfogjam miért gond az, hogy magyar vagyok, hiszen én csak barátkozni szerettem volna. Nekem természetes volt, hogy a két nemzetiség keveredik, mivel anyukám magyar-, apukám pedig szerb anyanyelvű, ezért mindkét nyelvet tökéletesen beszéltem. Mindaddig úgy hittem, hogy ez adottság és nem hátrány számomra, de úgy látszik- tévedtem. Ezek után iskolába sem volt kedvem járni. Szünetek után nem vártam, hogy újra lássam az osztálytársaimat, szüneteken pedig mindig a magyar osztályos barátaimmal töltöttem. Kialakult bennem egy olyan érzés, hogy kevesebbet érek mint a többiek. Ez nagy hátrányt jelentett számomra. A tanulási eredményemre is kihatott. Ezért hosszas tanácskozás után anyukámmal, az ötödik osztály végén, úgy döntöttem, hogy átíratkozom a magyar osztályba. Reméltem azzal a közösséggel jobban fogom magam érezni, és talán az önbizalmam is megnövekszik. Bízom abban, hogy ők befogadnak, egyenrangú társnak tekintenek. Ez így is lett. Az általános iskolából megmaradt éveim boldogabban teltek, de még mindig akadtak gondjaim olyan emberekkel a volt osztályomon kívül, akik úgy gondolták, hogy a magyarok nem egyenrangúak velük. Tudtam, hogy ez az érzés bennük nem alakulhatott ki magától. Ezt a példát az idősebbektől látták, halották. A mindennapos sértésekért mindkét fél hibás volt, és egyiknek sem volt elég bátrosága, hogy kezdeményezze a békülést. Bár mindig akadnak kivételek.

Szerintem, ezek a problémák és sok más megkülönböztetés is megoldható. De erről a társadalomnak kell gondoskodnia, hiszen mi mind különbözőek vagyunk. Rengeteg múlik a gyermekek nevelésén, és a példán amit otthon látnak a szüleiktől. Ne ítéljük el egymást mert esetleg különbözik a vallásunk, bőrszínünk, nyelvünk mert az, hogy ez így van, az tesz minket értékes egyénekké. Ezekre a gondokra szerintem a válasz, a tolerancia. Tegyéél te is valamit, hogy ez megváltozzon!

4.2 A válasz: tolerancia

Készítette: Kalmár Erika
VI/6 osztály
Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola

Manapság a világban nagyon sok probléma adódik abból, hogy nem az emberek nehezen tolerálják egymás nemzeti és vallási hovatartozását.

Így van ez a mi országunkban is.

Ki gondolta volna, hogy ez az ország valaha ilyen sorsra jut, mert hiszen nagyjából 25 éve még egy békés nagy Jugoszláviában élhettünk. Akkor az ország erős volt, haladt a fejlődés felé, nem számított, hogy ki honnan jött, milyen nemzetiségű volt és hogy milyen vallást vallott. Az emberek boldogan éltek.

Azután mintha ezt az egészet hirtelen elvágták volna, az ország részekre szakadt, elkezdődött az emberek sanyargatása, a kisebbségi népek nem voltak biztonságban, és ez a helyzet azóta is csak romlik.

Mi itt élünk ebben a kicsi Szerbiában, azon belül is a vajdasági régióban, mely a sok háború után újra próbál „életre kelni”. Ezen a vidéken nagyon sok nemzetiség és ebből kifolyólag még több kultúra is megtalálható.

A közelmúltban hallottam egy érdekes hasonlatot, miszerint Vajdaságot egy kis Amerikának tekinthetjük, abból a szempontból, hogy sok nemzetiség él itt.

Míg kisebb voltam nem igazán tudtam észlelni azokat a dolgokat, amiket arról hallottam, hogy mekkora konfliktusok alakulnak ki a más nemzetiségűek és vallásúak között, hiszen a falunkban 90%-ban magyar ajkú emberek élnek.

Amikor azonban Szabadkára kezdtem középiskolába járni, észlelhetővé vált számomra ez a dolog. Érezhető volt, hogy a szerb ajkú diákok valamilyen szinten magasabb rendűeknek érzik magukat és ránk magyarokra úgy tekintenek, mint „hivatlan vendégekre”.

Éreztetik, hogy ez az ő országuk és ha itt akarunk élni az ő „játékszabályaik” szerint kell ezt tennünk.

Sok olyan esetről hallani az utóbbi időben, hogy a szerb és a magyar nyelvű diákok között konfliktus alakul ki, és sajnos ezeknek sokszor nagyon rossz végük van.

Azonban nem csak az iskolában találhatók meg ezek a nézeteltérések, hanem sajnos a mindennapi életben is.

Szerzem már rossz élményeket arról, hogy ha az emberek az utcán magyarul beszélnek lenézően tekintenek rájuk, sőt ami még rosszabb, hogy beléjük is köthetnek, és ha mondjuk ez az egész fiatalokkal történik, mondjuk egy szórakozóhelyen még verekedéssé is fajulhat a dolog.

De már olyanról is hallottam, hogy valakit csak azért nem vesznek fel dolgozni, mert más nemzetiségű. Ez az, amit viszont teljesen abszolútnak tartok, hiszen az a másik is ember, ő is ugyanúgy kitanulta a szakmát és joga lenne arra, hogy esélyt kapjon az érvényesülésre.

Talán két dolgot említenék meg abból a sokból amiket eddig hallottam és nagyon elszörnyedtem, hogy az emberek miért viselkednek így és miért nem tudják elfogadni egymást mindentől függetlenül.

Az első nagyon szörnyű dolog a tavalyi év folyamán történt az egyik szabadkai középiskolában, ahol ugyanis két azonos nemzetségű fiatal fiú között nézeteltérés alakult ki, ami heves vitatkozásba torkollott, végül valahonnan egy kés került elő, amely a dulakodás folytán komoly sérüléseket okozott az egyik fiúnak. A fiú kórházba került, ahol az orvosok mindent megpróbáltak, hogy megmentse az életét. De a fiatal szervezet mély sebeket szenvedett és pár napon belül feladta a harcot. Eltávozott ebből az igazságtalan világból.

Aki pedig ezt a szörnyűséget művelte kiskorúsága miatt enyhébb büntetéssel megúszta a dolgot. Ez az, amit én nem tartok igazságosnak, de viszont ha valaki ugyanezt tenné az elkövetővel azzal nem csak megbüntetné, hanem lealacsonyodna az ő szintjére és ugyanolyan bűnözővé válna.

Ezért is jó, hogy létezik igazságszolgáltatási szerv az államban.

A másik dolgot egy barátnőm mesélte, akinek a nagybátyja nemrég katona volt és vele történt a következő eset.

A fiú egy olyan faluból származik, ahol magyar ajkú romák élnek, és nem igazán használják az ország hivatalos nyelvét, a szerbet. Ez a fiú is roma volt és ő sem tudott igazán szerbül, habár sok mindent megértett, de nagyon keveset beszélt.

Huszonegy évesen, mint minden fiatalot őt is behívták katonának.

A katonaságnál egy olyan egységhez került, ahol rajta kívül még öt magyar ajkú fiatal volt, de ebből is három perfekt beszélt a szerb nyelvet.

A fiú kálváriája igazából az eskütétel utáni első héten kezdődött.

Eleinte csak kisebb megjegyzéseket tettek rá a származása miatt. Nagyjából egy hónappal később mikor az egyik eligazításon mindenki megkapta a feladatát, a fiút újabb megpróbáltatások várták. Őt a konyha rendbentartásával bízták meg.

Az első napokban minden rendben ment. A munkájával nagyon meg voltak elégedve.

Azonban a hét közepe táján egyik társát is odahelyezték mellé, mert az előző munkáját nem végezte el a kellő módon.

A két fiatal eleinte nem kommunikált, jöttek mentek, tették a dolgukat, igaz nehezen is értették egymás szavát. Talán emiatt is történt az, hogy a nap végére igen kiéleződött kettejük között a hangulat.

Vacsora után a magyar fiú egyedül maradt a konyhában és neki kellett elvégeznie az összes teendőt. Talán ebből még nem is lett volna akkora gond, ha közben az őrmester éppen akkor nem toppan be, és nem kér számot arról, hogy hol van a másik fiú, akinek szintén itt kellene dolgoznia.

Szegény szerencsétlen katona azt sem tudta, hogy most mit is mondjon. Próbálja-e valami hazugsággal kimenteni a társát, vagy mondja el, hogy igazából meg lett fenyegetve és emiatt hallgatnia kell. Azt tartotta a leghelyesebbnek, ha egyszerűen arra hivatkozik, hogy elképzelése sincs arról merre lehet a társa. Azt gondolta, így talán nem lesz senkinek semmi problémája, ezért ezt is mesélte el az őrmesternek, aki ezután igaz kicsit mérgessen, elhagyta a konyhát.

Másnap hatalmas vita keveredett a két fiú között, mivel az őrmesternek a fülébe jutott, hogy a másik katona miért nem volt a helyén és emiatt komoly büntetést szabott ki rá.

Ebből aztán hatalmas galiba lett, hiszen a szerb katona azt gondolta, hogy magyar társa szándékosan árult el mindent, és hogy ő nem is azért kapta a büntetést mert nem volt a helyén, hanem mert megfenyegette a társát. Emiatt kegyetlen bosszút esküdött.

Elhatározta, hogy minden áron megkeseríti társa életét.

Napról – napra egyre többször tett keresztbe a végtelen fiúnak, aki nagyon tartott a fenyegetésektől, hiszen tudta, hogy ez az ember bármire képes.

Az összes munkát neki kellett elvégeznie és örült ha enni kapott, mivel társa mérte ki a napi adagját a saját kicsinyes megítélése szerint.

Félelemben és rettegésben teltek a napjai, de senkinek sem mert beszélni róla, mert tudta, hogy életével fizethet azért ha elszólja magát. Úgy élt, mint Hamupipóke a gonosz mostoha házában. Éjjelente nem tudott aludni, mindig attól tartott, hogy valami szörnyűséget művelnek vele. Ezért inkább regényeket olvasott egészen lámpaoltásig. Talán ez jelentette számára a megnyugvást. Reménykedett, hogy egyszer végeszakad ennek a nyomorúságos helyzetnek és mindenki elnyeri méltó büntetését.

Egyik délután a folyosó felmosása közben a társa kifogásolni valót talált a munkájában és emiatt kétszer jó erősen megütötte, majd ordibált vele azután otthagyta. A fiú senkinek nem szólt semmit az esetről, ha valaki megkérdezte, hogy mi történt vele csak annyit felelt, hogy: „Véletlen baleset! Elcsúsztam a felmosott padlón és beütöttem a fejem.”

Azonban ezek az esetek egyre inkább gyakoribbá váltak és már mindenkinek gyanusak voltak a fiú véletlen balesetei.

Egyszer azonban addig fajult a dolog, hogy a fiú sem hagyta magát és visszaütött, gondolván lesz ami lesz neki már úgyis mindegy, hiszen már eleget szenvedett.

Érdekes módon a verekedést senki sem észlelte. A fiú már nagyon gyenge volt és nem is tudott igazán erőseket ütni, végül feladta. Túrte, hogy üssék.

A társa addig verte míg csak bírta. A fiú komoly sérüléseket szenvedett.

Később egy másik katona talált rá, aki rögtön hívta az őrmestert, és a fiút a mentő azonnal a legközelebbi kórházba szállította. Itt megállapították, hogy erős belső vérzéseket szenvedett.

Azzonnal meg is műtötték.

Mikor a fiú magához tért nagy gyözködés árán merte csak elmesélni, hogy mi is történt vele.

Megigérték neki, hogy abba a laktanyába soha többé nem kerül vissza.

Ezután megkezdődött a nyomozás az elkövető után, akit sikeresen elfogtak és súlyos testi sértés miatt előzetes letartóztatásba helyeztek.

A magyar kiskatona pedig három hétig lábadozott a kórházban, azután egy hónap szabadságra hazaengedték az ő kis falujába.

Számomra ezek a dolgok teljesen érthetetlenek.

Hiszen mindannyian emberek vagyunk, igaz más nemzetiségűek, vallásúak és más gondolkodásúak is.

Azt szokták mondani, hogy nincs két egyforma ember, és ez így igaz! Na de hát így kerek a világ és szerintem csak a tolerancia hiánya az ami ezt a szép kerekéget elcsúfítja.

4.3 A válasz: tolerancia

Készítette:
Bunford Ágnes
Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola, Szabadka
4/6 osztály

Ha a hosszú évek alatt megöregedett kis ecsetemmel lefesteném a világot, a befejezett festményem rendkívül tarka, milliárdnyi színű és nagyon összetett képet ábrázolna. A megszámlálhatatlan mennyiségű pontocska és a temérdeknyi vonal kuszasága egy egészset alkotna, és békésen megférne egymás mellett a piros a zölddel vagy a sárga a lilával. Harmonikus, ám idilli kép.

Az emberiség és a századok kincsei nem a föld vagy a tenger mélyén rejtőznek, és nem a természet, hanem maga az ember, a természet egy apró, mégis óriási eleme alkotta ősidőktől napjainkig. Ez az érték a kultúra, a civilizáció, az a bonyolult rendszer, amellyel az ember társadalmát, életét szabályozza.

A néhány „alap” vallásnak rengeteg ága nőtt már, egy nyelvből a népvándorlások következményeként sok-sok új született, a mai demokratikus, liberális társadalmakban pedig - ahol elfogadott a saját vélemény kinyilvánítása, ahol létezik a szólás szabadsága -, rengeteg személyiségről, egymástól teljesen eltérő gondolkodású emberekről is beszélhetünk.

Tehát így, időről-időre vált a világ egyre összetettebbé, sokszínűbbé, értékekben gazdagabbá, és ezzel érdekesebbé. Viszont vannak, akik nem így fogják fel a dolgokat, nem tudják elviselni, ha valaki nem úgy él és gondolkodik, mint ők, ezért akár erőszakos eszközökhöz is folyamodnak a saját elveikről való meggyőzés érdekében. Primitív, visszamaradott gondolkodásnak tartom ezt. Vannak még egy csomóan, akik ugyanezt vallják, mint én; ők azok, akik egy utat tapostak, amely rávezet a helyes gondolkodásra, arra, hogy ne az ellenséget, hanem a szépséget, a kincset fedezzük fel a tarkaságban. Ezt a fő utat toleranciának nevezték el.

Ha új helyekre megyünk, távol az otthonunktól, egzotikus tengerpartra, dermesztő hegyóriások közé, vagy akár egy gazdaságilag igen fejlett ország modern, mérnöki pontossággal berendezett városában járunk, lenyűgözve érezzük magunkat, úgy tarthatjuk, a világ egy csodájának közepébe csöppentünk. És valóban az... De nem kell otthonról elmenni, hogy egy csoda közepén érezzük magunkat; csak fel kell fedezni azt, amire a megszokástól fel sem figyelünk. Beszélhetünk itt a természeti kincseinkről is, de arról is, hogy nincs a földkerekségen még egy ilyen kis hely, mint Vajdaság, ahol ennyi nemzet együtt élne. Vajdaság valójában Európa szívében a kontinens kicsinyített mása. Büszkének kellene rá lenni, az emberek egy csoportjában mégis gyűlöletet idéz elő, ha más nyelven beszélővel kell egymás mellett elmenni nap mint nap az utcán, ha más bőrszínűvel kell együtt dolgozni, vagy elítéli azt, aki nem az ő vallását gyakorolja. Így lesz a sok egyéni konfliktusból, problémából globális méretű, amik ellen tolerancia-mozgalmakkal küzdenek.

Kis tartományunk sok ország részét képezte már, kézről-kézre „vándorolt” egyik hatalomtól a másikig, több népnek nyújtott és nyújt hazát, és sok nemzet vére folyt itt. Sajnos a közelmúltban is dúltak háborúk a szomszédos népekkel. Ez az egyik oka, hogy csak döcögve közeledünk az európai szint felé, gazdasági mutatóink lassan kúszva

igyekeznek felfelé. És talán az emberek alacsony életszínvonala, az elégedetlenség az, ami miatt valakit hibáztatni „kell”, bosszút „kell” állni erőszakkal - mert hát senki sem ír panaszlevelet az elnöknek, inkább a közelében élő másmilyen egyénen tölti ki fortyogó dühét. Hiszen könnyebb megoldás például munkanélküliségünkért a horvátot, ruszint, szlovákokat vagy albánt okolni, mint bevallani, hogy esetleg jobbak nálunk a szakmában.

Történelmünk - mint ahogy már említettem is - sok háborúról, véres küzdelemről árulkodik. Mégis ahelyett, hogy tanulnánk belőle, és változtatnánk a jövőben a megszokott, mindennapos „harcokon”, folytatjuk azt. A hírekben még mindig többet hallunk nemzeti összetűzésekről, mint kulturális találkozókról, az újságokban időnként megjelennek cikkek, képek verekedésekről, melyeknek fő indítéka a más nemzetiség volt, de az utcán elsétálva is találkozhatunk olyan fenyegető falfirkával, amellyel néhányan haza akarják küldeni otthonról a vajdasági magyart.

De honnan is ered az intolerancia? Az biztos, hogy nem harminc éves korában jut eszébe a szerbnek utálni a magyart, ill. fordítva. A fonalat a válaszig a családi házba kell visszavezetni, a születés utáni első évtizedre, a gyerekek legbefolyásolhatóbb korszakára, a nevelésre. Tennünk kell a békés életért, toleránssá nevelni gyerekeinket szebb jövőjük érdekében. A sok konfliktusba való ütközéssel csak megkeserítjük a saját életünket, hiszen nem hinném, hogy valakit boldogsággal tölt el, ha lehordhatja a másikat. Még ha nem is tetszik néha valami, nem könnyebb egy kicsit túrni, mint heves, véget nem érő vitába bonyolódni? Az biztos, hogy csak jót tennénk magunknak...

Az intolerancia legdurvább példái a háborúk, azok közül is a legelképesztőbb a második világháború volt. Számomra felfoghatatlan már csak az is, ha területekért halnak meg több ezren, az pedig még inkább, hogy ezreknek kellett meglakolniuk mindössze azért, mert zsidónak vagy romának születtek. Szörnyű az, ahogy a fasiszták nemzeteket nyomtak el, és hogy sok csecsemőnek már a születése előtt megpecsételődött a sorsa.

Szerencsére a tolerancia - kisebb-nagyobb mértékben, de - mindenhol jelen van. A korszerű társadalomban - akár egy vallásnak - rengeteg híve, követője van e nemes elveket, felfogásokat fedő szónak. Politikusok, papok, orvosok, tisztviselők, nagy uraságok, színészek, elismert személyek hirdetik toleráns milétüket, a másik eltűréséről, elfogadásáról papolnak, holott sokak ezt a szót csak álarcnak használják tiszta erkölcsi képük megjelenítése céljából. A maszk mögött aztán a pap is elítéli a piercingekkel ékesített arcú, templomba nem járó punk fiút, a politikus sem tolerálja meleg kollégáját, és a polgármester nem ül roma embertársa mellé a színházban, ahogy Hitler sem ebédelt volna soha egy asztalnál Franz Kafkával. Persze van sok kivétel is, akik a toleranciát őszintén vallják és követik.

A beszéd nem elég. A tolerancia szó nem egy varázsigé, aminek gyakori ismétlésével el is tudjuk érni azt. Cselekedetekre ill. nem cselekedetekre van szükség. Hogy is kezdjük el toleránsak lenni? Először is ne keressük folyton egymásban a hibát, próbáljuk meg megtalálni az együttélés előnyeit, és inkább ezekre összpontosítsunk.

De nem is kell egy többnemzetiségű közösségben élni, hogy az intolerancia áldozatává valljunk, vagy azzá tegyünk valakit. Egyszerűen ott is kezdhethetjük a toleráns viselkedést, hogy eltűrjük, ha néha a szomszéd hangoskodásától nem tudunk aludni, és nem rohanunk rögtön a rendőrségre jelenteni. Biztos a szomszédot is sok minden idegesíti, amit mi csinálunk, mégsem keni minden nap az orrunk alá. Apróságok miatt nem kell kisebb háborút indítani a másik ellen.

A toleranciát súlyos kérdések övezik, amelyekre leginkább szubjektív válaszok adhatók. Ezért nehéz meghatározni, mi az, amit még tolerálni lehet, és mi az, ami már nem érdemel eltűrést. Egyénektől függ, ki hol húzná meg a határt.

De egyáltalán miért kell a huszonegyedik században toleranciáról beszélnünk? Miért van szükség erre a fogalomra? Talán elsöre meglepő lesz a következő kijelentésem, de a toleranciát a háborúhoz hasonlítanám, szerintem épp olyan feleslegesnek kéne lennie, mint a harcoknak. Hiszen hogyan lehetnek az emberek olyan primitívek, hogy egymást ölik, elgázolják a hatalom vagy más anyagi javak érdekében, és hogyan lehetnek olyan visszamaradott felfogásúak, hogy a toleranciából globális méretű kérdést kell csinálni, hogy az embereknél nem tud egy alap lenni a másik elfogadása?!

Tulajdonképpen az ember természetéből és jelleméből ered a gyűlölet, az irigység, a harag, ami valójában a konfliktusok, viták forrása. Ősidők óta öröklődnek mindenkiben ezek a hajlamok, amelyeket - ha nehezen is, de - tudatosan, akaratosan le lehet győzni, el lehet utasítani. Viszont teljesen eltűnni népes, tarka társadalmainkból sosem fog. Akárcsak a képeken, egymás mellett fog lenni piros a zölddel, lila a sárgával, háború a békességgel, szeretet a gyűlölettel... Addig pedig, míg minden ember meg nem érti, hogy a nyelvben, kultúrában, életformában jelentkező különbségek színesebbé, tarkábbá teszik világunkat, és nem ellenségeskedésre adnak okot, a nehéz társadalmi konfliktusok, problémák megoldására, a békés együttélésre egy mód marad. Hogy mi az? A válasz: tolerancia.

4.4 A válasz: tolerancia

Vida Anetta, IV/5
Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola

Felettébb népszerű manapság, de ezzel is úgy vagyunk, mint általában a gyakran használt és közkedvelt kifejezésekkel, melyeket felelőtlenül, elővigyázatlanul és a legkülönfélébb céllal használunk, míg végül mi magunk sem tudjuk valójában mit jelent. Azt hihetjük, hogy nekünk felnőtteknek ezen a területen nincs mit tanulnunk. Tisztában vagyunk azzal, hogy mit jelent és teljes mértékben próbálunk e szerint élni és cselekedni. Ám véleményem szerint, és a tapasztalatok is azt mutatják, hogy van bőségesen mit elsajátítani ezen a területen.

Napról napra érzékelhetjük, szem és fültanui lehetünk körülöttünk, és a világban zajló eseményekre. Az agresszió, a brutalitás, az indulat és az erőszak szinte minden formájával találkozhatunk, részeseivé válhatunk és viselhetjük súlyos következményeit. Megpróbálunk mindent elkövetni annak érdekében, hogy magunknak és embertársainak, a legjobb feltételeket, és viszonyokat tudjuk biztosítani az élethez, és magához a létezés fenntartásához. Az egyének, a különböző etnikai, és társadalmi csoportok, életformák minden társadalomban küzdelmet vívnak az érvényesülésért. Hogy ez miként lehetséges? Egyszerű a válasz: tolerancia.

Az egymás mellett élő emberek együttélésének alapfeltétele a tolerancia. A tolerancia nem más, mint magasfokú tűrőképesség, türelmesség és bizonyos értelemben alkalmazkodás az emberekhez, és az élet bármely feltételeihez, és megpróbáltatásaihoz, de ami nélkülözhetetlen és elhanyagolhatatlan eleme a kitartás és az akaraterő.

Lehet, hogy a fáradtságos, egyhangú mindennapjaink, az olyan gyakran emlegetett stressz és a társadalmi elvárások teszik az embert türelmetlenné? Természetesen az élet effajta körülményei igencsak kihatással vannak az ember aktuális viselkedésére és bánásmódjára. Azonban ez nem lehet, és nem szabad, hogy az ember alapvető meghatározója és tanácsadója legyen.

Vegyük példának az elsődleges és legfontosabb szociális közösséget, a családot. A családoknak kellene biztosítani a biztonságot, a nyugalmat és a szeretetet a benne élők számára. Az egyik legszorosabb kötelék, amely védelmet nyújthatna a külvilág negatív hatásai elől. A család mentális szerepe igen fontos a felnövekvő gyermekeink számára. A legelső lépcsőfok, amelyről elindulva a gyermek egy utat, egy meghatározó irányt kap a jövő felé. Az együttérzést, a segítségnyújtást, az egymás elfogadásának megtanulását, a tolerancia fontosságát gyermekkorban kell elsajátítani. A szülőknek kell megtanítani őket a környezetükhöz, és embertársaikhoz való alkalmazkodásra. Hogy miként? Példamutatással. A türelmesség nem közömbösség, tétlenség vagy gyávaság. Különbözik a határozatlanságtól, gyengeségtől, megoldástól és az engedékenységtől. A türelem lényegében egy erkölcsi magatartás, pozitív életút és elsősorban az emberek iránti tisztelet kifejezése. Alapjában véve egymás elfogadása hibáinkkal, és gyengeségeinkkel együtt, elismerése annak, hogy különböző felfogásokkal, hozzáállással rendelkezünk, valamint hajlandóság meghallgatni azokat, akik tőlünk különböznek.

Számtalanszor megtapasztalhattuk már, hogy bármilyen kitűzött cél elérésére tett próbálkozás hiábavaló a kitartás és az akaraterő nélkül. A kitartás az ekaraterő kulcskérdése. Az akaraterő talán az egyik legfontosabb emberi jellemvonás. A boldogulás forrása, az eltökéltség és motiváltság kifejezése. Az akaraterő hiánya egyben az együttműködés hiánya is. Az együttműködés pedig nem jöhet létre, ha saját önzőségünket nem adjuk fel, ha nem hiányosságainkat igyekszünk orvosolni, és nem a közösség szellemének kialakításán dolgozunk és javítunk.

Véleményem szerint, a társadalom fiatal tagjai rugalmasabb és nyitottabb magatartása részben megkönnyíti a társadalmi életbe történő beilleszkedést. Az előítéletektől mentes fiatal szellem képes befogadni azt az üzenetet, amely megerősítheti a hitet, hogy érdemes toleránsnak és békeszertőnek lenni. Ha ezt a „leckét” időben megtanulják a fiatalok, akkor talán a továbbiakban lesz elég erejük ahhoz, hogy elhatárolják magukat a mássággal szembeni gyűlölettől és erőszaktól. Egy toleráns társadalomban elfogadják, és megértik a bajban levők, a hátrányos helyzetűek, a kisebbségben élők óhajait és vágyait, mivel csak egy ilyen társadalomban lehet tervezni és az elképzeléseket valóra váltani. A toleráns társadalomban jobban működnek a közösségi érdekeket építő intézmények. Az a társadalom toleráns, ahol nem vetik meg, nem gyűlölik egymást a polgártársak, elismerik és tisztelik a különböző értékekkel rendelkező emberi egyedeket, és mindenki sajátosságos meggyőződését egyforma jónak könyvelik el. Egy tökéletes társadalomban ez nem is lenne nehéz, de a mi társadalmunk nem tökéletes.

A tolerancia egyszerű, de nehezen megvalósítható fogalom. A megoldása nem szabályokon, előírásokon alapul, hanem az emberek felfogásában, alkalmazkodásában. A tolerancia nem követeli meg, hogy szeressünk minden embert, de azt annál inkább, hogy tiszteletet tanúsítsunk társaink felé. A tolerancia lényegében az elfogadás és a megértés művészete. A tolerancia feltételezi a megértést, a másik fenntartás nélküli elfogadását, kultúrájának, hagyományainak, szokásainak, erkölcsének megismerését, életvitelének és

értékeinek bemutatását, elfogadtatását. Minden embernek saját magában kell keresnie a választ, saját hiányosságait belátni, majd igyekezni ezeket kijavítani. De ami a legfontosabb, hogy önuralmat és megértő magatartást tudjon tanusítani. Az önuralom minden egyénnek kihívást jelent. Egyedül mi tudjuk uralni étvágyunkat, cselekedeteinket, érzelmeinket, indulatainkat, tetteinket...A belső összhang megteremtéséhez szükséges, hogy ne hátráljunk meg, hogy kimásszunk életünk mély gödreiből, majd megmásszuk saját hegycsúcsainkat. Az élet mindig tele lesz megoldandó problémákkal.

A boldogsághoz vezető út nem létezik. A boldogság maga az út. Egy járható út, melynek kapui mindenkit előtt tárva nyitva állhat. Ahhoz, hogy ezt megtaláljuk nélkülözhetetlen elismerni az összefogás és az összetartás értékének fontosságát. A világot nem egy egyén, egy tudós, egy színész, egy művész, egy feltaláló vagy egy milliomos alkotja. Hanem minden egyes ember a világ fontos építőköve. Véleményem szerint ez képezi az alapkövét bármely társadalomban élő ember érvényesülésének és boldogsága beteljesülésének. Az élet túl rövid ahhoz, hogy gyűlölködéssel, megvetéssel, és haraggal pazaroljuk el, és hogy lemondjunk akár egyetlen boldog pillanataról. Élvezzük ki, becsüljük meg minden egyes másodpercét, és kincsként őrizzük a legkisebb ajándékot is, amit az élettől kapunk.

4.5 A válasz: tolerancia

Fehér Ágnes
Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola, IV6
Szabadka

A tolerancia, annak elviselése, elfogadása és megbecsülése, hogy a másik másmilyen, esetleg barna göndör haja van, vagy őszül, alacsony, kövér, másképp öltözik, más zenét hallgat, mást gondol a világról, más a véleménye. Esetleg másképp viselkedik: másképp vezet autót, más dolgokat eszik, mások a szokásai, hagyományai. Sokszor netán másképp érez: máson dühöng, másért lelkesedik, más csal könnyet a szemébe, érzékenyebb, keményfejjűbb... A tolerancia nem elsősorban a súlyos eltérések elfogadása. Ismert és szomorú jelenség a testi fogyatékosok, az aidsesek, a cigányok, a zsidók negatív megítélése, elítélése, a velük szembeni intolerancia. A tolerancia életmód, amely a kisebb dolgokban is éppúgy megmutatkozik. A gyanakvó, bizalmatlan ember, aki fél a számára újtól, a változásoktól, a mástól, ritkán toleráns.

A tolerancia, toleráns magatartás. Nem jár együtt önmagunk feláldozásával, vagy önkinzó türelmességgel. Amit én jónak, okosnak, igaznak stb. tartok, azt nem kényszerítem rá a körülöttem élőkre. S ha valamit butaságnak, rossznak, ostobaságnak tartok, nem várom el, mindenki mástól, hogy ő is így vélekedjen. Még akkor sem, ha az illető jóbarát, rokon, szerelmem, hozzám közel álló ember. Miért ne lehetne az ő, és az én felfogásom eltérő, ha ezt a másféle felfogást ki-ki kölcsönösen tiszteletben tartja, miközben megmarad a saját álláspontja mellett. Nem a véleményünk feladásáról van tehát szó, inkább annak a nyilvánvaló ténynek a felismeréséről és elfogadásáról, hogy az emberek sokfélék. Ennek megfelelően külsejük, ízlésük, érzelmeik, gondolkodásmódjuk, erkölcsi ítéletük is igen változatos. S akik ebben, vagy abban különböznek tőlem, még nagyon rendes emberek lehetnek, sőt akár szeretetreméltóak is!

A tolerancia háttérében rendszerint a felvilágosult gondolkodásmód van. Napi tapasztalataim is meggyőznek erről: elég gyakori összefüggés van a beszűkült, korlátolt felfogásmód és intolerancia között. Viszont minél értelmesebb és felvilágosultabb egy ember, annál inkább hajlik a toleranciára. Az értelmes ember rugalmasan tudja változtatni látó szögét: Egyik pillanatban a maga oldaláról vizsgál bizonyos tényeket, de közben képes más szemszögéből is átgondolni a dolgokat. Az ő szemszögéből is látja az adott tényeket, felfogja, hogy a másik miért látja másként! Kíváncsi, mert érdeklí mások véleménye. Nem zavarja a szokatlan, új, a más ember, más nézőpont felbukkanása. Önbizalommal teli, mert nem félti belső harmóniáját, elveit, nem hiszi, hogy azok érvénytelenek lennének azért, mert mások másmilyenek és másként gondolják. Véleménye, döntései nem függnék erőteljesen másoktól, nem hasonlítja magát folyton a többiekhez.

A korlátolt embert zavarja a látás mód váltás, talán nem bízik magában, vagy Csak magában hisz. Görcsösen ragaszkodik a maga igazához, feldühödik, türelmét veszti, erőszakoskodik, vagy sértetten elvonul....

Természetesen a toleráns embereket kedveljük, mert társaságukban feloldódhatunk, spontán, őszintén, természetesen viselkedhetünk. Bátran beszélhetünk bármiről: magunkról, ötleteinkről, szeszélyeinkről, hibáinkról, vágyainkról, meglátásainkról... Nem biztos, hogy mindenben egyet ért velünk, de nem büntet megvetéssel, se mással, csak mert nem úgy gondolkodunk, nem olyanok vagyunk mint ő! Ellenkező esetben, kellemetlen számunkra, ha nem önmagunkat adhatjuk, vigyázzba kell állnunk... Igyekszünk is kerülni azokat, akik merevek, csak a maguk ízlése, felfogása, álláspontja, mércéje szerint képesek kapcsolatot tartani, és ha valaki ettől eltér, jönnek a gúnyos, lenéző, megvető szavak.

A toleráns ember főbb jellemzői, hogy elfogadja a különféle emberek egyenlő jogait, világnézetét, képes a párbeszédre és a kommunikációra. Nem keveredik nagyobb konfliktusokba, elutasítja az erőszakot és könnyen alkalmazkodik másokhoz, miközben nem adja fel saját nézeteit. Egy toleráns személy bátran fellép az intoleranciával szemben.

A modern társadalmakban az intolerancia, agresszivitás jelensége gyakori az emberek körében. Ezeknek fő okai általában a rohanó élet, a hirtelen változások, pl. a válások, a munkahely megszűnése, baráti illetve családi kapcsolatok felbomlása...

A tolerancia valóban megköveteli azt, hogy viselj el minden embert. Nem azt követeli meg, hogy szeress minden embert, a tolerancia egyszerűen az elfogadásról szól. Emberileg képtelenség kedvelni minden embert (hiszen különbözőek vagyunk), de igenis emberi kötelesség (LENNE) a többi ember elfogadása.

Egy tökéletes emberekből álló tökéletes társadalomban ez nem is lenne nehéz, de a mi társadalmunk nem tökéletes. Általánosan elfogadott például, hogy gyilkosok és egyéb bűnözők iránt nem vagyunk toleránsak, és ez egy abszolút érthető irányelv. Ez viszont új kérdéseket szül: hol a határ a toleranciában? Miért ne fogadjuk el a tömeggyilkost? Elvégre ő is egy ember! Igaz, bűnös, de ő is egy ember! Vajon itt is követni kéne a korábbi "ne a cselekedetet fogadd el, hanem az embert magát" nézőpontot? De nem is kell ennyire sarkítani, akár az utcán alvó hajléktalan és a villamoson dülöngélő alkesz figura esetében is fel lehet tenni ugyanezt a kérdést... De mehetünk tovább is: egyesek szerint a homoszexualitás egy betegség, így részükre a melegek ugyanabba a kategóriába esnek, mint a gyilkosok: "teljesen elfogadhatatlan"!

Mindenkinek más ellenszenves, mindenkinek máshol van az elfogadás határa. Akiknél ez a határ körülbelül azonos, azok megértik egymást. Akiknek a tolerancia-szintjük között nagy eltérés van, azok pedig nem barátkoznak. A barátaink hibáival szemben toleránsak vagyunk, másokkal szemben nem. A mai világ pedig sajnos valóban így működik: az emberekből hiányzik a tolerancia.

A tolerancia gyakorlatilag arra kér, hogy viseljek el kivétel nélkül mindenkit, akár a hülyeségeivel együtt is. Minek? Emberileg képtelenség elfogadni, kibírni az összes embert. Nem mondhatom azt, hogy "igaz, kicsit ilyen, kicsit olyan, de azért jó fej, tehát kedvelem". Ha valamit határozottan rossz tulajdonságnak tartok, legyen az egy idióta szokás, igénytelen beszédstílus, akkor én csak azért sem fogom bírni azt az illetőt. Az ellenszenv fontos érzélem. Segít felismerni, azt akit szeretünk.

Mert az egész játék arra megy ki, hogy leszűkítsük a saját érdekeltségünket azokra a személyekre, illetve olyan csoportosulásokra, akik, amelyek közé legszívesebben tartozunk. Szerencsére mind különbözőek vagyunk, úgyhogy ez nem feltétlenül jelent elviselhetetlenül sok embert, épp annyit, amennyit szeretni lehet, és kell.

A másság elviselése, esetleg elfogadása azért is nehéz, mert általa sokan elveiket, életstílusukat érezhetik veszélyben. Hiszen, ha az is jó, ahogy más gondolja, ha az is jó, ahogy más érez, akkor az emberek többsége saját gondolatát, érzését érzi megtámadottnak, esetleg nem megfelelőnek.

Különböző téves felfogások vannak. Az egyik, hogy nincs több igazság, nincs több elfogadható érzés ugyanazon helyzetekben, hanem egy igazság, egy érzés az elfogadható. Ráadásul hajlamosak az emberek két dimenzióban gondolkodni, a jó és a rossz dimenziójában, és ha a jót megtalálták (általában a saját maguk oldalán), a másik csak a rossz lehet. A saját megítélés a magabiztos embernél nem függ fokozottan a külvilág, a mások megítélésétől, hanem belső kontrollal élve eleve jó, mert úgy gondolja. Sokszor tűnik úgy, hogy épp az intoleráns ember magabiztos, hiszen hamar, kategorikusan ítélt, első látásra megismer, azonnal tud, mély meggyőződéssel, „magabiztosan” ítéli el mások külsejét, gondolkodását, érzéseit. Ez esetben azonban a magabiztosság csak forma, amely arra hivatott, hogy a bizonytalan belsőt eltakarja, leplezze azt, hogy védtelen a személyiség, és ezért sebezhető. Azért nem engedheti be a más álláspontot, érzést, viselkedést, mert akkor hite szerint a sajátját meg kellene változtatnia. Egyszerre van tehát jelen két téves alapvetés, amely szerint egy jó van, és az egy jó mellett a másik csak rossz lehet.

Tedd azt mással, amit magaddal szemben elvársz – ennyi lenne a lényege. Nem csoportos, hanem egyéni... egyéni megnyilvánulásokból áll össze az egész...

4.6 A válasz: tolerancia!

Bencsik Annamária IV₆
Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola
Szabadka

Büszke vagyok arra, hogy Szabadkán születtem és éltem le gyermekkoromat. Abban a városban, ami nem túl nagy, de nem is annyira kicsi, hogy két órán belül már ne tudjam a sarki házban ki ment aznap a pékhez kenyérért. Amely város utcáin elhaladva az ember minden ötödik embert hall csak ugyanolyan nyelven beszélni. Amelyik várost nem hiába hívják Európa legnagyobb falujának, hiszen Európa sok nemzetisége találta meg benne meleg otthonát. Abban a városban, ahol a nagybetűs Kérdésre a válasz a nagybetűs Tolerancia.

Bár nem oly rég óta vagyok tagja a szabadkai közösségnek, 18 éves létemre sok szép, de kevésbé szép dolgokat is éltem már meg. Az első emlékezetes kapcsolatom a nagy betűs kérdéssel még óvodás korom előtt történhetett. Emlékszem, sok gyerek volt akkoriban a az utcában ahol élünk és sok nemzetiség is egyben. A mi magyar családunkon kívül közvetlen mellettünk lakott még egy magyar ajkú házaspár, és az utca közelebbik sarkán egy másik két gyermekes család. Volt pár család, ahol különböző nemzetiségűek voltak a szülők, szerbek, horvátok, magyarok, macedónok, albánok és úgynevezett „bunyevacok”, pedig az utcánkban csak 18 ház van és nem is lakott mindegyik. Így hát mi gyerekek szinte mindenféle nyelven beszéltünk egymással kockázás meg klikkerezés közben. Vagyis nekem már ilyen korán sikerült megismernem a tolerancia örömeit. Sokszor eszembe jut, hogy gyakran a gyerekek akik nem tudtak magyarul nem akarták bevonni azokat a lányokat és fiúkat a játékba, akik nem tudtak szerbül. Voltak különböző konfliktusaink ezzel a kiközösítéssel kapcsolatban, de a végén sikerült mindent megbeszelnünk, felét szerbül, felét magyarul, a többit kézzel-lábbal mutogattuk, de mindig békés játék lett a vége. Ezt a kiközösítést sikerült leküzdeni, miután összeleledtünk, mindig együtt játszottunk kint az utcán és az óvodában is a egyes csoportba járt mindenki. Ilyen fiatalon nem tudtuk, hogy ezt toleranciának hívják, de mindenki rájött hogy sokkal érdekesebb többen bújócskázni, mint ketten vagy hárman...

Eddig minden szép és jó volt, aztán jött az iskola. Egyesek magyar, másik pedig a szerb osztályba kerültek. Eleinte még mentünk néha együtt iskolába, odaszóltunk a másoknak szünetben az udvaron, de aztán ez a kapcsolat is megszűnt létezni közöttünk. Mindenki a saját osztálya, a saját nemzetisége társaságában tevékenykedett. Mivel abban az iskolában ahova én jártam alsóban csak egy magyar és három szerb osztály volt, mi magyarok voltunk kisebbségben. Rengetegszer beszóltak nekünk a szerbek, elvették a sapkáinkat és azt dobálgatva csúfoltak minket. Télen mi voltunk minden hógolyójuk célja, és még sorolhatnám az ilyen kisebb összetűzéseket közöttünk. Ha a régi szerb pajtásokkal úgy találkoztunk hogy éppen az osztályukkal mentek akkor maximum egy fejbólintást kaptunk köszönés jeléül, igaz hogy nem védtek minket meg amikor kaptunk pár beszólást, de legalább ők sosem szóltak be. Ezt mindig is tiszteltem bennük, habár viselkedhettek volna rendesebben is. Szóval a vidám óvodás évek után jött egy időszak, ami nem volt éppen kellemes egy kisebbségnek. Igaz, sosem értettem meg, hogy mi váltja ki ilyen korban a negatív érzelmeket a gyerekekből, főleg egy másik nemzetiség iránt, a

gyanúm egyre inkább a szülők felé irányult. Hiszen, mi az, ami arra késztet egy 10 éves gyereket, hogy „gyűlöletet” mutasson egy másik nemzetiségű iránt. Hát logikusan vagy a szülő vagy egy idősebb személy, aki beleülteti a kicsi fülébe a dolgokat vagy pedig az osztálytársaitól, iskolatársaitól hallja. Habár elképzelhető, hogy a tévéből, vagy a rádióból rosszul értelmezett egy kijelentést, vagy egy olyan hírt hallott ahol éppen valami rosszat mondtak egy más anyanyelvű alakról, de ennek nagyon csekély az esélye véleményem szerint.

Ezek a gyerekek egyszer felnőnek. Ezekből a gyerekekből egyszer majd szülő lesz. Ha nem tanulja meg időben, hogy az emberek nem kizárólag a nemzetiségüktől függenek, akkor egyszer egy ilyen gyerekből olyan szülő lesz, aki szintén meg fogja vetni a más fajtát és az ő gyerekének is ilyen buta példát fog mutatni. Más szavat nem találtam, szerintem ez a legmegfelelőbb az ilyen emberekre: buta. Mert hogy szerintem korlátolt, tudatlan ember az olyan, aki ilyen előítéletekkel rendelkezik. Nem azt mondom, hogy semmi köze az ember természetének a nemzetiségéhez, mert igen is van egy kis beleszólása. Tudjuk, hogy az angolok hidegek, a görögök hangosak, az olaszok pedig olyan olaszosan közvetlenek, de ez még nem ad okot arra, hogy minden embert úgy, ahogy van elkönyveljünk ilyen nemzeti tulajdonságok alapján. Hiszen mindenhol vannak kivételek, és tudjuk, hogy a kivételek erősítik ezt a szabályt, úgy, ahogy bármelyik kivétel más kategóriákban.

A nehéz alsós osztályok után mondhatni újra nyeregben éreztem magam, mikor szüleim átírtak egy másik iskolába. Ugyanis ebben az intézményben négy magyar és csak két szerb osztály volt. Itt teljesen más volt a helyzet, nem voltak problémák a szerbek és magyarok között, sok szerb tudott magyarul, így a kommunikációval sem volt gondunk. Egy-két szerb és magyar kivétellel, akik néha pizskálták a gyerekeket, minden diák békében építette a „karrierjét”. Ez a négy év alatt elkezdtem különféle aktivitásokra járni, ahol magyarok és szerbek együtt, egy csoportban edzettek. Itt sem voltak különösebb gondok, főleg lovagláson, ott szinte olyan volt az egész csapat, mint egy nagy család, hozzáteszem, még a mai napig is az. Ez a négy év nemzeti alapú konfliktus nélküli időszak nekem olyan erős biztosságot adott, hogy már egyáltalán nem sértődtem meg, ha lenézték azt, hogy magyar vagyok, vagy pedig azt, hogy szerbekkel is barátkozok. Ugyanis abszolút nem csak egyoldalú ez a „butaság”, mert bizony az itteni magyarok is viselkedhetnének kevésbé bután. Még ma is lehet hallani hogy: „Ezek a vadrác szerbek már megint...” vagy „mit vársz el egy szerbtől...”, és az ilyen jellegű kijelentésektől komolyan mondom egyenesen kiráz a hideg.

Persze ahogy múlt az idő egyre több és több fajta problémával találkoztam. Például a roma nép megvetésével. Ha valakik, akkor aztán ők tényleg megélték sokmindent Szabadkán. Nagyon sok szabadkai haragszik rájuk, mert nem dolgoznak, sok a gyerek és kapják a támogatást az államtól, holott nagyon sok más sokgyerekes családra nem jut pénz a romák miatt. Ez egy elég nehéz és bonyolult téma, ugyanis nem könnyű eldönteni ki a hunyó az egészben. Ugyebár a romák dolgozhatnának, de nagyon sok közülük tanulatlan és nagyon nehéz nekik munkát találni (főleg úgy, hogy egyesek nem akarnak nekik adni). Hát az állam se kéne hogy határok nélkül támogassa őket, de hát nem tehetik meg azt hogy nem támogatják őket, mert akkor mi lesz, ha lopni mennek, meg hasonlók. Most nem régen elkezdték a külön roma osztályok nyitását roma tanítónénivel, ami talán egy jó ötlet, mert így könnyebb velük dolgozni, vagy talán rossz, mert ki vannak közösítve, és nem állnak kapcsolatban a többi nemzetiségűvel. Erről akár holnap

hajnalig fejtegethénem a gondolataimat, akkor se jutnék egy végső pontra. Naponta találkozok romákkal, volt szerencsém egyszer közelebbi kapcsolatba kerülni velük, ugyanis egy szervezeten keresztül csináltunk egy ilyen barátkozós estét, amit úgy rendeztünk meg mintha a Megasztár döntője lett volna, volt szakképzett zsűrink is, és hát énekeltünk egyet, meg táncoltunk aztán egy nagyot a végén, hogy megünnepeljük a győztest. Azóta is ha találkozok azokkal a fiatal romákkal akik akkor ott részt vettek ezen az estén, mindig illedelmesen köszönünk egymásnak, valamikor ha jut rá időnk, akkor még egy pár mondatra le is állunk az utcán beszélgetni. Sajnos Szabadkán a rengeteg lopás miatt, amiket az éhező romák követek el, elég nagy a harag irántuk. Sok ember rögtön előítélettel kezeli a cigányokat, holott vannak közöttük szorgalmas, törekvő emberek, akik csak a közösségbe szeretnének békésen bekapcsolódni.

Tehát középiskolás koromra már elég, úgymond, felnőtteken kezeltem minden kellemetlen nemezetiségi különbségeken alapuló szituációt. Főleg azért is mert csatlakoztam egy szervezethez, ami magáról a toleranciáról, barátkozásról és a más kultúrák megismeréséről szól. Követtem a nővérem tiszteletre méltó példáját. Ezek után már szinte azt sem veszem észre az embereken ha fél nyelvük kilóg, vagy hangosan vonulnak végig a Korzón, mert egyszerűen nem zavar. Sikerült felnőnöm arra a szintre, áthidalni az emberek butaságát, hogy ne jelenjenek meg a fejemben előítéletek, amikor találkozok egy ismeretlennel, legyen az roma vagy eszkimó. Persze az még nem olyan nagy kudarc, ha az ember egy gyerekben, vagy még talán egy húszévesben véli felfedezni a tolerancia hiányát, hiszen ez még könnyen változtatható. Egy kis közös süti, meg talán egy szép, sikeres multikulturális buli után egyre jobban csökkennek a rossz gondolatok az ember fejében. Egy pár „tolerancia terápia” után már lehet látni a megvilágosodás és gyógyulás első örömteli jeleit. A gond azokkal az emberekkel van, akik önfejűek, makacsok, és nem is hajlandók változtatni a véleményükön. Akik mereven ragaszkodnak a saját álláspontjukhoz, és eszük ágába se jutna meghallgatni egy másikat. Sajnos nem csak az idősebbek körében találkozhatunk ilyen emberekkel, bőven vannak a harminc alatti fiatalok körében is olyan teremtmények, akik nem szívesen vállalják be ezt a „válaszd a toleranciát” dolgot. Pedig nem is tudják, hogy milyen mókáról maradnak le.

Szerintem ki kell tapasztalni, hogy milyen emberekkel, milyen körülmények között, hogyan kell viselkedni és bánni. S ha kérdések merülnének fel ezzel kapcsolatban, mindig tudni kell a helyes, nagybetűs Toleranciát válaszolni. Bármilyen is legyen akkor a szituáció, emlékezni kell a helyes válaszra, ami sosem fogja az embert cserben hagyni. Másrészt meg jó az, ha az ember nyitott, és kész elfogadni új dolgokat, ami már egy kicsit a bizalom kérdése is, de egy fajta óvatos bizalom sosem fog maradandó fájdalmat okozni. Nem szabad félni, nem szabad meghátrálni a változásoktól, ha késő este éhesen kopogtatna a tolerancia az ajtónkon, merni kell beengedni.

4.7 A válasz: tolerancia - elfogadás vagy megtűrés?

Szerző-ator: Beretka Katinka

Nehéz manapság nem közhelyekben gondolkodni; különösen egy fiatalnak, akit a fogyasztói társadalom teljes erőbedobással támad. Minden egyforma, mindenki egyforma – persze csak a külsőségekben. Utána hazamegy, leveszi az álruhát és álvigyort, és kidühöngi magát, mert ennyi telt erejéből, hogy toleráns legyen.

Szabad gondolkodásúnak vallom magam azon határok közt, amin belül egy huszonegyedik századi egyetemista ismerheti e fogalom valódi jelentését a Balkánon. Ez nem politikai nézet, csak történelmi örökség, földrajzi fekvés és néprajz kérdése. Arra tanítottak, hogy elfogadjam a másságot, néha-néha, persze, vannak szélsőséges vélemény kinyilvánításaim is, mindezt viszont a környezet a társadalmi norma elleni lázadás utolsó csírájaként fogja fel. Igazuk van, az emberi kinövi a lázadást. Vagy belefásul, mert felismeri, nem ér el vele az ég világon semmit; csak gyötri a lelkét, amíg el nem jut addig a pontig, hogy le akar ugrani a hídról, a Dunába....

Sok lázadót rejt el ez a folyó, és utaztatja őket szabadon, végig Európán. Azokat a lelkeket, akik a mást is máshogyan akarták, de nem sikerült befejezniük. Ki a hibás? Mi kellett volna még? Idő vagy pénz az átnevelésre?

Évek múltán mi már múltnak számítunk. Vagy nevetnek majd rajtunk, vagy sajnálnak a jövő történészei. Bár lehet, felnéznek ránk, hogy milyen találékonyan oldjuk meg a problémáinkat: tárgyalások, túszejtés, atombomba. Vagy passzivitás, passzív agresszió és agresszió.

Sajnos, nem vagyunk mindenhatók, és mindig van aki szenved egy-egy döntés következményeitől. Állítólag, mindig a többség érdekét kell nézni. Ha a többség a rossz elem, akkor pech. Persze ez is már egy újabb kérdést vet fel, ki lesz, aki eldönti és eldöntheti, hogy mi a jó és mi a rossz. Ki játszhat Mindenhatót?

Egyszer – mikor mi már nemcsak hogy múlt, hanem régmúlt leszünk – nem lesz szükség előadásokat tartani, mit jelent elfogadni és elfogadottnak lenni. Uniformizálódik a világ, igaz, nagyon lassú lépésekben. Biztosan van a háttérben tudatosság, de akik az akciókat szítják, már nem láthatják munkájuk eredményét. Egyszer mindannyian egyformák leszünk, klónjai egy nemesebb fajnak. Akkor már nem kell toleránsnak lenni, mert egymás szemében saját magunkat látjuk. Ugyanaz a haj, ruha, gondolatok. Ez a trendi, légy te is része a végeláthatatlan folyamatoknak, ahol megteremtjük a tökéletes embert.

Ezért nem gondolom, hogy a tolerancia lenne a megoldás. Mert nem elfogadni kell egymást, hanem megszeretni. És igenis kiabálni kell, ha nincs igazatok: van aki nem játszhatna Mindenhatót.

Néha jó lázadni, mert a lázadás visz előre, és létrehoz egy új rendszert. Nem anarchia, hanem az emberek kis csoportja, aki talán okosabb, mint a tömeg.

Szeretni kell az embert, mint egyént. Ez még nem elcsépelet mondat, mert sosem éri el valódi küldetését. Mindig megtorpanunk, és abbahagyjuk a kérdezést. Pedig a konverzáció viszi előre a fejlődést – különösen manapság, interneten keresztül látatlanban. Csak a gondolataink határozzák meg, kik vagyunk, nem a bőrszín vagy a nyelv.

Nem baj, ha sokszínű (ez alatt ne érts kétszínűt) a világ, sőt, még tovább is merészkednék, nem baj, ha nem toleráns. Legyen neki természetes ez az állapot, hogy bábeli nyelvzűrzavarban élünk és tarkák vagyunk. Szerintem a tolerancia nem válasz, inkább kérdés, mert nem értem, miért jutottunk el odáig, hogy ehhez a szóhoz kelljen menekülnünk megmagyarázni tökéletlenségünket.

A Duna sodorja sok-sok ország tökéletleneit.

Kisebbségként az ember megtanul hallgatni. Nem azért, mert fél – persze van olyan is, de velük nem foglalkozunk – ők sosem ugornának a Dunába az elveikért - , hanem nem akar konfliktust, és okosan bámul maga elé. Utána hazamegy, kidühöngi magát, mert talán már túl toleráns volt.

Valójában, mi az, hogy toleránsnak lenni? Elfogadni egymást vagy hallgatni, mikor legszívesebben sikítanék a dühtől, ha valaki elárulja mindazt, ami fontos számomra? Tolerancia az, ha a lelkem legmélyén igen is utálom, aki gyaláz, mert magyarnak születtem, de nem mondok semmit, nehogy tévéhírt csináljanak belőlem?

Mindennap valaki megfordul, ha magyarul beszélek, és bevág egy gúnyos mosolyt, ha éppen felé fordulok. Ez már hozzátartozik a buszos élményeimhez. Persze, toleráns lévén, nem küldöm el melegebb helyekre, ahol dédelgethetné magában a tiszta nemzetéről alkotott nézeteit. Ez a legnagyobb ajándék, amit vajdasági magyarként kaphattam, toleranciát. Értelmesen tudom kezelni azokat az élethelyzeteket, amit a buta emberek teremtenek körénk, mindig tudatosan.

A táborban volt egy heves, de utóvégre szimpatikus eszmefuttatásom egy fiúval. Aki nem kisebbség tagja, nem érti a sehova-sem-tartozunk, sehol-sem-vagyunk-otthon érzést, ezért ezt nem is lehet felróni. Állandóan értetlenkedett, hogy miért nem elég az, ami van.

Hiszen használhatjuk a kórházakat, járhatunk iskolába, dolgozhatunk, mit akarunk még nyelvi jogokat is, és egyéb privilégiót? Hiszen olyan szépen gondoskodik rólunk az állam, a vitát mi szítjuk. Olyan gyerekesen naív volt. A szavaiból nem hangzott rosszindulat, csak butaság a jobbik értelemben. Miután mindketten elmondtuk, amit fontosnak éreztünk, együtt ebédeltünk, nincs harag. Nem kellett a toleranciához menekülni, hogy le ne üssem a tálcával, sem nagyokat nyelni a vélt és valós sérelmekért. Egyszerűen beszélgetett két fiatal, akik alig egyóra autókázásnyira laknak egymástól, és mégis bezártan a társadalom diktálta keretek közé. Ezért már érdemes lenne valakinek a Dunába ugrani, hogy elvigye világot látni, és tapasztalni, mi is forgatja azt, és hol, kik, milyen erővel forgatják. Nem megyek bele olyan részletkérdésekbe, mint a vízum, pénz és idő, mert jelenleg a Duna a kapocs – összeköt és egyben határként húzódik oly sokunk között, akik nem tudjuk, inkább elmerüljünk benne, vagy sodródjunk az árral.

Még most is, miután mindezt leírtam, nem gondolom, hogy a toleranciát olyan jellegében használjuk, mint kellene. Persze, arra már nem tudnék választ adni, hogyan is kellene megoldani bizonyos problémákat e fogalom nélkül. Azonban jó volna abban a tudatban élni, hogy pár hónap múlva, friss diplomásként, mikor az első ajtón kopogtatok munkát keresve, nem azért fognak felvenni, mert toleránsak a magyarok iránt, vagy éppen ez okból utasítanak el. Elég ha tisztelnek, azért amit csinálok, amit tudok, azt a szenvedélyt, amivel az új generációk küzdenek nap mint nap a holnapért. A hit fontos, de ez nem ad garanciát semmire. Félünk a konkért lépésektől, ezért a legtöbb ember megbecsüli azt a kicsit is, amit kap: hogy megtűrik, és nem bántják. Hol vagyunk még

attól, hogy átlépjünk sekélyességünkön, és gondolkodó lényekké váljunk, ahol nem a nemzeti hovatartozás a döntő, hanem az értelem.

4.8 Válasz: tolerancia

Készítette: Muhi Henrietta IV/6
Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola
Szabadka

Apa miért olyan sötét a néni bőre? Anya nem értem őket, mért beszél az a kislány másként mint mi? Miért olyan lyukas annak a fiúnak a ruhája, ő miért nem focizhat?

Idővel már nem tettem fel efféle kérdéseket, ahogy múltak az évek csak figyeltem, ám bár tagadhatatlan, hogy valamiféle kérdések megfogalmazódtak bennem, de nem másnál kerestem-a válaszokat, hanem a magam józan, de akkor még tapasztalatoktól szegény megítélésem szolgált némiképp válaszul. Majd ezt követte az az időszak, amikor nem törődtem az ilyen, akkor igencsak jelentéktelennek tűnő dolgokkal. Hisz egy kamasznak akadnak olyan problémái, melyek minden idejét, erejét és gondolatát lefoglalják.

A középiskola időszaka, amikor nyitabbak és befogadókésebbek vagyunk az afféle „tudnotok kell” információk iránt. Részletesebben élénk tárulnak azon fogalmak, amelyekkel már minden bizonnyal volt alkalmunk találkozni, csak valószínűleg sokakban nem tisztázódott le, hogy milyen tág körűen értelmezhető egy-egy fogalom.

Definíciókkal órákon az iskolában, a tankönyvekben, a könyvtárban, és a mai világban feltétlenül érdemesnek tartom megemlíteni, hogy a világhálón is, vagy a köznyelben ismertebb nevén a neten is találkozhatunk. Ahol legegyszerűbb meghatározásként megtalálható: „latin eredetű szó, amely elsősorban türelmességet jelent mások véleménye, főleg vallása, világnézete, etnikai vagy nemzeti hovatartozása illetve más egyebek iránt”.

Mindezt leírva mégis úgy vélekedem, hogy az előbb elhangzott „legegyszerűbb meghatározás” szóhasználatom nem helytálló, mégpedig főképp azért nem, mert ez a „magyarázat” arra vezet rá, hogy a fogalom, melyet meg akarunk határozni túl sok területet ölel fel, így ez a meghatározás nem nyújt kielégítő választ annak, akinek több ezzel kapcsolatos kérdése is van. Lehet mélyrehatóbban is vizsgálni az érintett fogalmat, így még pontosabb választ nyújthatunk azoknak, akik valami oknál fogva érdeklődnek az illető fogalom után.

De úgy hiszem, hogy a hangsúly nem a tökéletes megfogalmazáson van, nem a kimeríthetetlen válaszadáson, én sokkal inkább úgy érzem, hogy az élet során ért benyomások, hatások értetik meg velünk a szó jelentését. A neveltetés, a szülőktől látott viselkedés, az ő szájukból elhangzott szavak, majd az oktatási intézményekben a tanítók akikre szintén felnézünk vagy sem, de az általuk képviselt életvitel kétségkívül belevésődik a tudatunkba, és nagymértékben befolyásolja a viselkedésünket, gondolkodásunkat.

Emellett megemlítenő a környezet hatása, az utcákban élő, vagy abban a pillanatban ott tartózkodó emberek hatása, azoké az embereké, akikkel a lakhelyünkön, munkahelyünkön elkerülhetetlen az érintkezés.

De ha jobban át akarjuk látni, nem csak a velünk közvetett módon érintkezőktől függ, hanem az ország, országok, kontinensek az egész világon élő emberek hatással vannak ránk, akár egyetlen egy tömegkommunikációs eszközön keresztül is.

Mégis tudnunk kell, hogy a mi saját cselekedeteinket, világhoz, embertársainkhoz való viszonyulásunkat magunk alakítjuk lelkiismeretünkhöz.

Igaz, hogy a fejlődés hozza maindezt magához mérten, jót s rosszat. De azt sem szeretném említés nélkül hagyni, hogy magát ezt a fogalmat is a történelem egyik szakaszában hoztuk létre, amikor az ősközösségi viszonyokat túllépve elindultunk a fejlődés útján. Nem gondolom, hogy a primitív közösségekben ismeretlenek voltak a tolerancia alappillérei, hiszen az emberi közösségek, az együttélés egyik elengedhetetlen feltétele, hogy az ember tudjon emberséges lenni.

Ámbár egyes esetekben bizonyára bárki és bárhol találkozhat avval a sajnálatos dologgal, hogy csalódnia kell embertársaiban, sőt sokszor saját magában is. Kétely fogja el, hogy vajon szabad-e hinnie abban, hogy egy, igaz törvényesen a demokrácián alapuló országban, de mégis oly sok nemzetiség által lakott területen él a tolerancia.

Használják a toleráns szót, de úgy helyes, ha nem csak használják, hanem ami még fontosabb a gondolkodásunknak, és viselkedésünknek is igazolnia kell a jelenlétét. Olyan helyeken, melyek nem mentesek az embertelen cselekedetektől - igazságtalanság, a vallásszabadság meg nem értése, bűrszín, származás, anyagi háttér, nyelvhasználat szerinti megkülönböztetés, kiközösítés kegyetlenkedés, mely olykor tetlegeséig is elfajul, tehát az emberi jogok teljes mértékben való figyelmen kívül hagyása - így nehéz bízni benne, hogy él parányi kis szikrája is a toleranciának.

Mindezen problémák előfordulásáról akár újságból, akár a tömegkommunikációs eszközökből értesülhetünk. Mégpedig túl sok probléma merül fel ezen fogalom jelenlétének rációfóliája kapcsán, mint ahogy a tavalyi évben is, amikor folyóiratban lehetett értesülni egy kérelmes támadásról, szerb és magyar anyanyelvű egyének között. Ami a legfelkavaróbb, hogy már negyedik éve vagyok bentlakó tanuló Szabadkán, és úgy vélem felfedezni, hogy a szerbek és magyarok legtöbb esetben jól megférnek egymás mellett.

Persze azért tapasztaltam eseteket, ahol rációfóliáltak az én elképzeléseimre, melyekkel önmagamot is nyugtattam, melyekkel félelmeimet többnyire elfedtem, de közel sem voltak ennyire megrettentők.

Így joggal fogalmazódik meg bennünk a kétely a tolerancia jelenlétét illetően. Azt kell, hogy mondjam, hogy most, ahol tartunk igen nehéz helytálló példával előrukkolni, hogyha meg akarjuk magyarázni a tolerancia fogalmát.

A legnagyobb problémák gyökerét abban látom, hogy siker, a pénzhajhászás nem engedi meg maga mellett a toleráns életmódot. A mai rohanó világban ha valamit el akarunk érni nem engedhetjük meg magunknak a jóindulatot, a figyelmességet embertársaink iránt, csak akkor törhetünk előre, ha másokat figyelmen kívül hagyva csakis a saját igényeinkkel, terveinkkel foglalkozunk.

De kérdem én, megéri-e? Minden bizonnyal sokan azt az egyszerű választ adnák erre, hogy „igen”. De akkor felmerül egy másik kérdés, hogy boldog lehet-e valaki csupán az elismertség, a siker, a csillagos fényűzés, sok sok pénz, állítólagos barátok, valamint számos rosszakaróval, irigykedőkkel körülvéve?!

Ezt mindenkinek magának kell eldöntenie. De úgy gondolom, hogy akiknél a „megéri-e?” kérdés egyszer is felmerül, azok rá kell, hogy jöjjenek, hogy a válasz: TOLERANCIA, csakis úgy éri meg.

Nem szabad csak tudni, nem szabad csak használni, hanem ízig-vérig át kell éreznünk élni, hogy minden szavunk, mozdulatunk, érzésünk azt tükrözze, hogy életünknek nem tudnánk értelmet adni, ha nem éreznénk át a tolerancia szellemét, ha nem törekednénk arra, hogy fenntartásában nekünk is részünk legyen.

4.9 A válasz: tolerancia

Anitics Melinda IV/5

Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola

“Ha emberekkel van dolgunk, sose feledjük el, hogy nem logikus lényekkel van dolgunk. Érzelmi lények vagyunk, akikben hemzsegek az előítéletek, és akiket büszkeség és hiúság kormányoz.”

(Dale Carnegie - Sikerkalauz)

A tolerancia latin eredetű szó, elsősorban türelmességet jelent mások véleménye, főleg vallása, világnézete, etnikai vagy nemzeti hovatartozása, illetve más egyebek iránt. A műszaki életben a megadott méretektől, mennyiségtől, vagy minőségtől való megengedett legnagyobb eltérést jelenti. Orvosi szempontból a szervezet ellenálló képességét, vagy gyógyszerterelő képességét értjük alatta.

Az általános tolerancia szó ellentéte az intolerancia, ami bizonyos dolgok iránti türelmetlenséget jelent, valakivel, vagy valamilyen, (főleg vallási) nézetekkel szemben. Orvosi értelemben is használják, itt főképp a gyógyszerekkel való összeférhetlenséget jelöli.

Az intoleráns is (vallási, politikai stb.) nézetekkel szembeni türelmetlenséget jelentett, ma már inkább ezek teljes elutasítását értjük alatta.

Mi a tolerancia?

Az előítéletes, sematikus, konvergens gondolkodás, érzés, viselkedés ellentéte. A tolerancia, annak elviselése, elfogadása és megbecsülése, hogy a másik más módon, esetleg barna göndör haja van, vagy őszül, alacsony, kövér, másképp öltözik, mást gondol a világról, más a véleménye. Esetleg másképp viselkedik: másképp vezet autót, más dolgokat eszik. Sokszor netán másképp érez: máson dühöng, másért lelkesedik, más csal könnyet a szemébe és még sorolhatnánk tovább. Hogy ezek az ellentétek mit válthatnak ki az emberekből azt lássuk néhány valóságos történeten.

Hazánkban, Szerbiában nemrégiben több magyarellenes támadás történt.

Az első eset még április utolsó hétvégén történt Temerinben, két magyar fiatal vertek meg. A két magyar fiú a központban haladt, miközben betértek egy gyorsétkezdébe. Az egyiküknek egy kétliteres sörösflakon volt a kezében.

Az étkezdében 6-7 szerb nemzetiségű fiatal álldogált. Egy váratlan pillanatban, kivették a magyar fiú kezéből a sört, és az utcára távoztak. A későbbi sértettek ezután elfogyasztották harapnivalójukat, hiszen nem föltételezték, hogy verekezésbe fullad a

történet, viszont amikor kiléptek az utcára és kérték vissza az italukat, a szerb fiatalok megtámadták őket. Miután a 6-7 támadó a két fiút összeverte (többek között üvegekkel is), a közelben levő rendőrök elkapták őket.

A második eset Törökkanizsán, május hó első felében történt. Szintén két magyar fiú volt az áldozat. A két fiatal az egyik legnagyobb – közismerten szerbek által látogatott - szórakozóhely mellett haladt el, miközben magyar zenét hallgattak mobiltelefonon keresztül. Ennek hallatán a szórakozóhelyen levő 4-5 szerb fiatal úgy összeverte a két fiút, hogy az egyikük agyrázkódást kapott. A másik, aki nem szenvedett súlyos sérüléseket, hazakísérte barátját, majd hazafelé menet ismét a szórakozóhely előtt haladt el, ekkor újra megverték őt.

Az említett példákon keresztül látható a tolerancia elveszett az emberekből. Igen sajnálatos, hogy ez az érzés, mások elfogadása már a fiatalságból is hiányzik. Elfelejtjük, hogy vannak dolgok amiket tolerálnunk kell vagy nem is akarják? Ez a kérdés számomra nyitott marad. A tolerancia annak az elfogadását jelenti, hogy másképp is lehet gondolkozni, másképp is lehet a világot látni. A másság elfogadása azt is jelenti, hogy nem tarjuk szükségszerűnek, hogy saját viselkedésünket, gondolkodásunkat feltétlenül jobbnak ítéljük, mint másokét. Mindannyian mások vagyunk. Más tulajdonságokkal, más szokásokkal és ettől színes a világ. Meg kell tanulnunk és elfogadnunk, hogy valaki más, mint amilyenek mi vagyunk.

Ha mi nem fogadunk el másokat, hogyan várhatjuk el azt, hogy bennünket is elfogadjanak? Gondoljunk bele, az életben úgymint mindenki azt kapja, amit adott, legyen az jó vagy rossz.

4.10 A válasz: tolerancia

Budai Izabella
Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola

Mit jelent? Miért fontos másoknak vagy nekünk? Mikor és hogyan tegyük? Saját tapasztalatból talán ezek azok a kérdések, amelyek először felmerülnek az emberben, ennek a szónak a hallatán: tolerancia. Talán sokan ismerik a jelentését vagy éppen foglalkoznak vele, de úgy tűnik mégsem elegendő, ha még mostanában is számos helyen okoz problémát a hiánya.

Az ember gondolkodó lény, s a gondolkodás különböző kérdéseket vet fel bennünk, melyekre legtöbb esetben válaszokat remélünk. Hogy a válaszok igazak-e vagy éppen csak merő találgatások, azt minden ember maga dönti el. Minden szellemiségnek meg van a saját mércéje, amely alapján dönt. Tehát minden ember, legalább ilyen szempontból, egy szabad ember. A szabadság tudata pedig sokoldalú alkotóvá tesz minket, egyaránt a tettek és a gondolatok terén is. De mi van abban az esetben, ha valaki korlátozza, jobban mondva korlátozni szeretné ezt a szabadságot? A válasz: tolerancia.

Maga a szó latin eredetű, melyet különböző területeken is használnak, de elsősorban türelmességet jelent mások véleménye, meggyőződése, nemzeti hovatartozása, vallása vagy világnézete iránt. Ez természetesen helyes. Ha valamely kifejezést pontosan vagy megközelítőleg meghatározunk, az már egy megfelelő út a haladás felé. De vajon elég-e, ha mindenki ismer egy jól megfogalmazott definíciót, melyet gondolkodás nélkül elmond, ha épp arra kerül a sor, de nem tekint a sorok mögé,

nem figyel fel a szavak valódi jelentésére, mondanivalójára? Természetesen a válasz: nem. De akkor mégis mit kellene tenni, hogy ne essünk a betanult szöveg ismételtetésének csapdájába? Nagyon fontos lenne rávilágítani a tolerancia fontosságára, és ezt tudatosítani minden emberben. A türelmes viselkedés legfőbb szabályai a következők: a konfliktustűrő képesség, a jogi egyenlőség elfogadása, illetve az erőszak elutasítása.

Már az elmúlt században is éltek olyan elismert emberek, akikről példát vehetnénk. Híres pacifisták (a viták erőszakos úton való rendezésének elutasítói) közül csak néhányat említenék: Mahatma Gandhi, Pablo Picasso, Lev Tolsztoj és többek között Albert Einstein. Ezenkívül egyéb dokumentumok cikkelyei is kiemelik a toleranciát, mint fontos társadalmi kérdést. Ilyen az ENSZ által elfogadott Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, mely összefoglalja az ENSZ álláspontját a minden embert megillető alapvető polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogokról. Egy részlet a 18. és 19. szakaszból: „Minden egyénnek joga van a szabad gondolkodáshoz, a szabad vallásgyakorláshoz, a lelkiismereti szabadsághoz...”; „Minden egyénnek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz és a szólásszabadsághoz, ami azt is jelenti, joga van hozzá, hogy ne üldözzék a véleménye miatt...”

Ha valaki jó viszonyt szeretne kiépíteni egy másik személlyel, mivel az ember társas lény, elengedhetetlen követelmény, hogy figyeljen a másikra, de mégis elegendő szabad teret biztosítson a számára. Azonban az embereknek nincs feltétlenül szükségük minden helyzetben figyelemre, tolakodó „gondoskodásra”, sokszor elég csak egy megfelelő pillanat, egy kedves szó, apró figyelmesség, mely minden emberre kellemesen hat. Ha figyelünk embertársainkra, nem tartjuk őket kevesebbnek önmagunktól, némely időben meghallgatjuk, nem utasítjuk el őket, ez a nem kimerítő feladat viszonzásra talál.

A tolerancia pontosan ezért fontos mindenkinek, megkönnyíti életünket, gátolja az értelmetlen konfliktusok kialakulását, illetve azt sem szabad soha elfelejteni, hogy nekünk is, egy-egy kedvezőtlenebb pillanatban éppoly jól esik az a kedves szó, amit előtte például felebarátunknak mondtunk.

Azonban még mindig fennáll az a kérdés, hogy vajon meddig kell az emberi viselkedést tolerálni, eltűrni. Ebbe a hibába nem szabad beleesni, mivel a türelmességet sem szabad a végtelenségig alkalmazni. A toleráns viselkedés helyes, megfelelő, de csak egy bizonyos határig, ezt a határt azonban nem lehet egyöntetűen meghúzni, mivel személytől függő. Azonban a szabály mindenkire vonatkozik: csak addig szabad türelmesnek lenni, elfogadni mások véleményét, tetteit, amíg azok viselkedése nem sértő, nem árt másik egyénnek vagy csoportnak. Tehát, ha valaki a véleményét megosztja velünk, abban nincs semmi helytelen, mivel a véleménynyilvánítás törvénnyel szabályozott és szabad jellegű, viszont ha rá szeretne beszélni vagy akár kényszeríteni olyasmire, amit mi ellenzünk, akkor érkezünk el ahhoz a bizonyos határhoz. Ha ilyen eset felmerül, már nem vagyunk kötelesek a toleráns viselkedésre, természetesen akkor is erőszakmentes, higgadt, emberséges bánásmódot kell alkalmazni, de semmi esetre sem szabad hagyni, hogy mások kihasználjanak.

Nos, ezekre a kérdésekre már választ kaptunk, de egy fontos tudnivaló még mindig kimaradt, ami talán a leginkább megválaszolásra vár: miként viselkedjünk, hogy toleránsak legyünk, hiszen lehet, hogy az emberek tisztában vannak a toleranciával kapcsolatos tényekkel, azonban ez nem elegendő. Amióta kialakult a beszéd, a kommunikáció, az emberiség meg tudja magát értetni másokkal, és meg tudja a másikat

érteni. Ez igen régi időkből származik, de mivel a kommunikatív képesség, a párbeszéd egyik alapköve a toleranciának, egészen oda vezethető vissza. Mivel nem tudjuk kitalálni mások gondolatait, ezért is nyert ez a képesség ilyen fontos helyet az ember életében. Ha valaki közli mit szeret és mit nem, a félreértések elkerülése végett, a másik egyén ezt tiszteletben tartja vagy figyelembe veszi, és nem teszi akarattal pont az ellenkezőjét, az már toleráns viselkedés. Azt is mindenki tudja, hogy nincs két egyforma személy, személyiség. Tehát, ha valaki bármilyen téren másként viselkedik, gondolkozik, érez, cselekszik, az csak azt igazolja, hogy a természet milyen változatos formában tud megnyilvánulni, nem pedig azt, hogy az a másik egyén helytelenül viselkedik, és emiatt ki kellene közösineni, megvetni vagy csak közönyösnek lenni hozzá, épp ellenkezőleg, hiszen a másság, változatosság nem rossz, és senki sem szeretné, ha például mindenki egyforma ruhában járna.

Az egyéneknek meg kell tanulnia alkalmazkodni mások álláspontjához, figyelemben tartania mások nézeteit, és eközben nem szabad elfelejtenie a saját véleményét. Az embereket rá kell vezetni, meg kell tanítani a helyes viselkedésre, és nem szabad e fölött szemet hunyni, mivel, mint már említettem, alapfeltétele egy kedvező társadalom kialakulásához. Aki tud, ismer annak példát kell mutatnia, hogy mások is megismerjék, elsajátítsák. Abban az esetben, ha az emberek ismerik a különböző szituációkban, helyzetekben való viselkedést, nem érheti őket meglepetés, és minél több ember szerzi meg a konfliktusok toleráns módon való kezeléséhez szükséges tudnivalókat, annál kevesebb annak az esélye, hogy nagyobb nézeteltérésekre kerüljön sor.

Tehát a türelmes, elnéző viselkedés társadalmi jellegű kérdés, ami azt jelenti, hogy a társadalomtudományok közül a szociológia is foglalkozik vele. Egyik ilyen rész, amelyet a szociológia is tanulmányoz, a diszkrimináció, azaz az egyéneket valamilyen csoporthoz tartozásuk miatt megkülönböztető viselkedés. A tolerancia témakörébe ez is beletartozik, a diszkrimináció tiltása, hiszen a toleráns környezet megvalósításához többek között ezt a szempontot is érvényesíteni kell. A türelmes viselkedésmód elsajátítása egyfajta tanulási folyamat, amelyben az oktatásnak van a legnagyobb szerepe, s melynek legfontosabb célja annak az elfogadtatása, hogy az emberek azonos jogokkal rendelkeznek. Már fiatal korban érdemes és szükséges elkezdni az ilyen fajta viselkedés alapjainak letételét. Aki gyerekkorában toleranciára tanító nevelésben részesül szüleitől, nevelőitől, tanáraitól, ifjú illetve felnőtt korában kedvezően tudja eredményesíteni a tanultakat és segítséget nyújt számára a beilleszkedésben és ismerkedésben is.

Akiknek viszont ez nem adatott meg, nem részesülhettek efféle neveltetésben, azok sincsenek hátrányos helyzetben, mivel az ember élete végéig tanul, és bármely pillanatban szabadon változtathat az életén, olyan viselkedési formát választhat, ami számára a legmegfelelőbb, hiszen ez a tolerancia alapja, és ha úgy dönt, hogy a türelmes, toleráns viselkedésmódot tűzi ki céljául, máris hozzájárul, hogy boldogabbá, összetűzés mentessé tegye az életét, környezetét. Ha az ember toleránsan viselkedik, nagyobb tekintélyre tehet szert illetve megmutatkozhat belső ereje, mivel tudjuk, hogy sokkal erősebb az, aki megért, elvisel és elfogad, mint aki hirtelen felindultságból meggondolatlan dolgokat cselekszik.

5. PRILOG:

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina

SKUPŠTINA AP VOJVODINE

Vladike Platona bb
Novi Sad
tel.: ++38121 487-4112
e-mail: csillak@skupstinavojvodine.sr.gov.yu

Centar za politiku i evroatlantsko partnerstvo

Centre for Politics and Euro-Atlantic Partnership

Serbia - 21 000 Novi Sad, Ilije Ognjanovica 7/III Tel/fax: ++ 381 21 422 013

www.atlanticpartnership.org.yu mail: kresojas@neobee.net

TOLERANCIJA JE ODGOVOR/ TOLERANCE IS THE RESPONSE

Konkurs za najuspešnije eseje / Open competition for the best essays

Poštovani učesnici Kampa za toleranciju/ Dear participants in the Camp of Tolerance,

U sklopu projekta »Mladi ujedinjeni u različitostima: Tolerancija je odgovor« Centar za politiku i evroatlantsko partnerstvo i Dunavski Biro objavljuju konkurs za najbolje eseje, inspirisane iskustvima ovogodišnjeg Kampa za toleranciju mladih iz gradova i regiona podunavskog basena.

As a part of the project “Youth United in Diversity: Tolerance is the Response”, the Centre for Politics and Euro-Atlantic Partnership and Danube Bureau will organize an open competition for the best essays inspired by the experience gained at the “Camp of tolerance of the youth from the cities and regions of the Danube basin”, held this year.

Pozivamo Vas da i na ovaj način potvrdite svoje spisateljske sposobnosti. Vredi pokušati. Jer, ukoliko petočlani žiri proceni da Vaš tekst zaslužuje da se nađe na listi od 15 najboljih:

- Vaš esej će biti preveden na engleski jezik i objavljen u posebnoj, višejezičnoj publikaciji
- Tri najuspešnija rada će biti posebno nagrađena novčanom nagradom od 100 evra na svečanosti upriličenoj 16. novembra 2008. godine u Bačkoj Topoli, u sklopu obeležavanja međunarodnog Dana Tolerancije

You are invited to confirm your writing abilities once more. It is well worth trying. If a 5-person jury estimates that your text deserves to be on the list of 15 best ones:

- Your essay will be translated into English and published in a special, multilingual publication
- Three best essays will be awarded 100 EUR at the ceremony that will be held in Bačka Topola on November 16, 2008, as a part of activities related to the International Tolerance Day

Važno je, da Vaš esej bude u zadatim okvirima. Teme tolerancije i interkulturalnog dijaloga, multikulturalizma i jačanje multidimenzionalnih identitetskih obrazaca, razumevanja drugih i drugačijih, važnost prevazilaženja granica, sloboda mladih u prostoru evropskih vrednosti... Slobodni ste da se obratite uvodničarima čija Vam se oblast učini najatraktivnijom ili najizazovnijom za pisanje – svaki od njih će Vam rado pomoći da što bolje pripremite svoj tekst.

It is important that your essay is in accordance with the given standards. Topics of tolerance and intercultural dialogue, multiculturalism and building up of multidimensional identity patterns, understanding of others and different ones, the importance of overcoming of borders, freedom of the young in a space of European values... You are free to turn to the speakers whose field you find the most interesting or challenging to deal with – every one of them will be pleased to help you prepare for your text as good as possible.

Pišite na svom maternjem jeziku ili jeziku na kojem se najbolje pismeno izražavate. Odabrani tekstovi će biti prevedeni i na engleski jezik • You can write in your native language or in a language in which you can express yourself in the best manner. The chosen texts will be translated into English.

Što se tiče dužine teksta, vodite računa **da ne prelazi 3 kompjuterske stranice** (format A4, font – *Times New Roman*, 12, prored između redova – *single*). Naslov teksta prepušten je Vama. Urednik publikacije će intervenirati samo ukoliko neki drugi naslov bolje izražava ono o čemu pišete ili bude privlačniji za čitaoce.

Concerning the essay length, you should make sure it is **not longer than 3 computer pages** (A4 format, font – *Times New Roman*, size 12, line spacing – *single*). You are free to chose a title yourself. The publication editor will make modifications only if some other title can express better what you are writing about or if it is considered more attractive for readers.

Naš je predlog da tekst počnete da pišete odmah po okončanju Kampa. **Krajnji rok za podnošenje svih tekstova je početak oktobra 2008. godine.** Mail adresa kresojas@neobee.net je otvorena za sve dodatne informacije – to je i adresa na koju ćete slati radove. • We suggest you should start writing your essay immediately after the Camp has finished. **Deadline for applications is beginning of October 2008.** Should you need any further clarifications or information, please do not hesitate to write to the e-mail adress kresojas@neobee.net – this very address is the one you will send your essays to.

Ukoliko budete izabrani među 15 najboljih autora, publikacija u kojoj će se naći i Vaš esej trebalo bi da izađe iz štampe **u decembru 2008. godine**. Na dan dodeljivanja nagrada bićete gosti Bačke Topole – Evropske Prestonice Tolerancije. Srećno.

If you are among the chosen 15 authors, the publication with your essay will be published **in December 2008**. On the day when the awards are received, you will be a guest of Bačka Topola – European Capital of Tolerance. Good luck!

Bačka Topola, 27. jula 2008.

SADRŽAJ:

1.	Bugarski / Bulgarian	3
1.1.	Толерантноста е отговорност.....	3
2.	Engleski / English	4
2.1.	My thoughts on the Camp of Tolerance	4
3.	Srpski / Serbian	5
3.1	Da li se to maže na hleb?	5
3.2	Ljudi i početak	7
3.3	Njihova zemlja je pala u zaborav	8
3.4	Širom zatvorenih očiju.....	9
3.5	Tolerancija - sinonim za ljubav.....	12
3.6	Momak i Mesec.....	13
3.7	Toleranc i ja	14
3.8	Da ne zakasnimo	15
3.9	Ljudi nisu uništeni!	17
3.10	Toleranciji	18
3.11	Tolerancija	19
3.12	Tolerancija	20
3.13	Bela tuga	21
3.14	“Koliko smo zaista tolerantni?”	22
3.15	Melodija mojih misli.....	23
3.16	Raširenih krila.....	25
3.17	Tolerancija	26
3.18	Šta je žena van kuhinje?!	27
3.19	Tolerancija prema različitosti	28
4.	Mađarski / Hungarian	29
4.1	A válasz: tolerancia.....	29
4.2	A válasz: tolerancia.....	31
4.3	A válasz: tolerancia.....	34
4.4	A válasz: tolerancia.....	36
4.5	A válasz: tolerancia.....	38
4.6	A válasz: tolerancia!	41
4.7	A válasz: tolerancia - elfogadás vagy megtérés?	44
4.8	Válasz: tolerancia.....	46
4.9	A válasz: tolerancia.....	48
4.10	A válasz: tolerancia.....	49
5.	PRILOG:.....	52